

Vlaams
Parlement

vergadering **C376**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 16 september 2021

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de invoering van het vak interlevensbeschouwelijke dialoog in het GO! – 4224 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de studentenmigratiewet – 4236 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gespecialiseerde opleidingen voor leerkrachten – 4268 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het verhogen van de coronavaccinatiegraad bij leerlingen en een eventuele verplichte vaccinatie van leerkrachten – 4286 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanbevelingen voor het onderwijs uit het gelekte rapport van de Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19 (GEMS) – 4350 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de start van het schooljaar – 4433 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de voorstellen van enkele onderwijsverstrekkers om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken – 4289 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zijinstromers in het onderwijs – 4343 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tekort aan leraren in het algemeen, en leraren wiskunde in het bijzonder – 4380 (2020-2021)	26

**VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Die-renwelzijn en Vlaamse Rand, over de invoering van het vak interlevensbe-schouwelijke dialoog in het GO!
– 4224 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, collega's, tot op heden krijgen leerlin-gen twee uur levensbeschouwing per week. Maar in het GO! heeft men de keuze tus-sen een van de zes erkende godsdiensten of niet-confessionele zedenleer. Het Vlaam-se regeerakkoord voorzag voor het GO! echter in de mogelijkheid om in de derde graad van het secundair onderwijs over te schakelen van twee uur levensbeschouwing naar een uur levensbeschouwing en een uur interlevensbeschouwelijke dialoog.

In de beleids- en begrotingstoelichting bij de begroting 2021 liet u het volgende optekenen, minister: "Ik start de juridische en financiële analyse op om in de derde graad van het secundair onderwijs het gemeenschapsonderwijs over te schakelen van twee uur levensbeschouwing naar een uur levensbeschouwing en een uur in-terlevensbeschouwelijke dialoog. Op basis van deze analyses neem ik regelgeven-de initiatieven." Klaarblijkelijk is die juridische en financiële analyse van de zaak positief uitgedraaid voor de regering, want op maandag 5 juni maakte het GO! bekend dat het dat voornemen effectief in de praktijk zal brengen, in samenwer-king met de erkende instanties van de desbetreffende levensbeschouwingen.

Een van de twee uren levensbeschouwing in de derde graad zal dus ingevuld wor-den met interlevensbeschouwelijke dialoog, waarin de Vlaamse eindtermen inzake burgerschap zullen worden ingeëoefend. De leraren van de levensbeschouwelijke vakken zullen daarvoor in coteaching samenwerken en de klasgroepen worden ge-mengd. Het nieuwe vak zou evenwel vallen binnen het decretale kader van de levensbeschouwelijke vakken. Het zou stapsgewijs worden doorgevoerd, zodat het samenvalt met de modernisering in de derde graad van het secundair onderwijs. In het schooljaar 2021-2022 start er een pilootproject in zes scholen. En in 2023-2024, wanneer ook de modernisering in de derde graad van start gaat, en samen met de invoering van de nieuwe eindtermen burgerschap, wordt het vak breed uitgerold in het GO!.

Minister, ik heb hier een aantal vragen over. Ten eerste: wie gaat dat vak mogen geven? Er is sprake van coteaching tussen de leraren levensbeschouwelijke vak-ken, dus dat zou een mengelmoes kunnen zijn van alle aanwezige leerkrachten met een theologisch- godsdienstwetenschappelijke of humanistisch-moraalweten-schappelijke achtergrond. Of kunnen ook andere leerkrachten die die vakken tot hiertoe niet gaven, bijvoorbeeld historici, sociologen en zo verder, dat vak geven, aangezien de eindtermen rond burgerschap die daar ook in zitten, tot hun domein behoren? Indien ook die leerkrachten dat mogen geven, hoe zit het dan met de erkenning en certificering van die leraren door de levensbeschouwelijke instanties?

Een tweede vraag gaat over de controle. Wie zal de inhoud van de lessen en het lesgeven controleren? Die blijven natuurlijk binnen de decretale regeling, dus so-wieso zullen de inspecteurs-adviseurs van de erkende levensbeschouwelijke in-stanties hun opdracht behouden, wat ook maar logisch is, maar wat met de eind-termen inzake burgerschap die hier aan bod zouden komen? Komt daar ook con-trole op vanwege de Vlaamse onderwijsinspectie? Indien ja, hoe komt men tot een werkbare samenwerking tussen die twee controlerende instanties?

Zou je niet kunnen zeggen dat deze hele operatie er een beetje op neerkomt dat men de interlevensbeschouwelijke competenties (ILC's) gaat verheffen tot een

eigen eenuursvak? Sommige leerkrachten hebben echt de indruk dat men een aanval gaat inzetten op de godsdienstige vakken. Daar wordt dan een uurtje afgepitst. Tot hiertoe hadden die in hun twee uur maximaal zes lestijden per leerjaar die ze konden spenderen aan de gezamenlijke projecten. Dat wordt natuurlijk uitgebreid als je er bijna een eenuursvak van maakt. Eén lestijd per lesweek is dertig uren per schooljaar, dus een vervijfvoudiging. Gaan de ILC's dan ook effectief uitgebreid worden met meer competenties of wordt het aantal competenties behouden, maar kunnen ze er ruimere invulling aan geven?

Met deze ingreep worden de gebruikelijke lessen levensbeschouwing de facto met de helft ingekort. Zal dit geen afbreuk doen aan de rijkheid en veelheid van het eigen specifieke curriculum van bepaalde leerplannen van bepaalde vakken? Wat voor effect zal dit hebben op de inhoud van de vakken? Krijgt de eigen godsdienstles dan een meer catechetische invulling?

Er is enerzijds het GO!, maar daarnaast is er ook het katholieke net, waar men wel de twee uur levensbeschouwelijke les blijft behouden. Wanneer leerlingen willen overstappen van bijvoorbeeld het katholieke net naar het andere net, zal dit dan niet voor moeilijkheden zorgen in de derde graad?

Men had ook kunnen kiezen voor een meer objectief-beschrijvend vak, zoals in bepaalde kringen voorgesteld, namelijk het LEF-concept (Levensbeschouwing, Ethiek, Filosofie). Dat had men kunnen doen, maar dat is blijkbaar niet gebeurd.

Er is een financiële analyse gebeurd. Wat zijn de te verwachten financiële gevolgen van deze ingreep?

Ook het juridische luik is onderzocht. Dat is niet onbelangrijk want de Grondwet garandeert het recht op levensbeschouwelijk onderwijs vanaf de leerplicht, maar spreekt zich niet uit over het aantal lestijden. Hoe zit het met de kleinere godsdiensten? Diegenen die vinden dat er te weinig katholieke godsdienst is, kunnen overstappen naar het katholieke net. Maar iemand uit de protestantse of joodse godsdienst heeft niet zoveel scholen in zijn eigen buurt waar dat aanbod is. Zal dit gevolgen hebben? Is de keuzevrijheid nog voldoende gegarandeerd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het GO! en de Erkende Instanties en Vereniging van de levensbeschouwelijke vakken sloten in juni een protocolakkoord van samenwerking om uitvoering te geven aan de bepaling uit het regeerakkoord om in het gemeenschapsonderwijs in de derde graad van het secundair onderwijs over te schakelen van twee uur levensbeschouwing naar één uur levensbeschouwing en één uur interlevensbeschouwelijke dialoog. We gaan voor een gefaseerde uitrol, want het is een novum, waarbij er in oktober al wordt gestart met een proefproject in een beperkt aantal scholen. Bedoeling is om lering te kunnen trekken en die ervaring mee te nemen in een Vlaanderenbrede uitrol. Ik wil dit systeem 'up and running' hebben tegen ten laatste het schooljaar 2023-2024, wanneer ook de modernisering van het secundair onderwijs van start gaat in de derde graad van het secundair onderwijs. We kunnen dat laten gelijklopen.

Nu starten we met een proefproject in zes scholen. Concreet wordt daar de helft van de lessen van de levensbeschouwelijke vakken besteed aan de interlevensbeschouwelijke dialoog, waarbinnen tegelijk aan de eindtermen burgerschap wordt gewerkt. Intussen zijn er twee ontwerpen van leerplannen opgesteld die vertrekken van de nieuwe eindtermen burgerschap en het competentiekader 'interlevensbeschouwelijke competenties in het kader van dialoog en samenwerking tussen levensbeschouwingen op school' dat door de Erkende Instanties en Vereniging van de levensbeschouwelijke vakken gezamenlijk werd opgesteld en in 2013 werd aangeboden aan het Vlaams Parlement.

Over de controle: de inhoud zal inderdaad worden beoordeeld door de inspectie levensbeschouwelijke vakken. De realisatie van de eindtermen burgerschap kan door de gewone onderwijsinspectie worden gecontroleerd.

Deze operatie is meer dan enkel het uitbreiden van de tijd die aan interlevensbeschouwelijke competenties wordt besteed. Er is ook uitdrukkelijk afgesproken dat ook de eindtermen burgerschap tijdens dat uur zullen worden gerealiseerd. Het leerplan van de interlevensbeschouwelijke dialoog zal daarom in nauwe samenwerking opgesteld worden door de verschillende Erkende Instanties en Vereniging van de levensbeschouwingen en het GO!.

U wijst erop dat ook een meer algemeen vak zoals LEF tot de mogelijkheden behoorde. In onze beleidskeuze wordt de afstand tussen de levensbeschouwelijke vakken en de andere vakken alleszins kleiner. Uiteraard zou dit niet mogelijk zijn zonder akkoord van de Erkende Instanties en Vereniging van de levensbeschouwelijke vakken, maar nu die kans voorlag, was het zinvol om ze te grijpen. Indien uit de evaluatie van de pilootfase zou blijken dat dit toch niet beantwoordt aan de achterliggende beleidsdoelen, kunnen we nog altijd een andere keuze maken.

Tot slot wil ik het nog hebben over de juridische waarde van deze pilootprojecten. De Erkende Instanties en Vereniging hebben allemaal dat protocol van akkoord onderschreven. Daardoor zijn alle levensbeschouwelijke vakken betrokken en geëngageerd. In advies van de Raad van State ten aanzien van beslissingen van de Franse Gemeenschap werd ook erkend dat we die mogelijkheid hebben, en dat ze rijmt met de grondwettelijke bepaling. Een reductie van die omvang – één uur in het secundair onderwijs – valt dus volgens een advies van de Raad van State binnen de grenzen van het grondwettelijke. Zekerheid daaromtrent heb je natuurlijk alleen maar wanneer desgevallend het Grondwettelijk Hof zou worden gevat door een procedure en zich zou uitspreken ten gronde. Maar de adviezen van de Raad van State boden wel de nodige ruimte.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank, minister, voor het antwoord, maar ik heb niet zo duidelijk gehoord wie dat zal mogen geven. Zijn dat ook vakken voor bijvoorbeeld een leerkracht geschiedenis? Zou die zo'n vak mogen geven? Of gaat het alleen over die mensen die dat vak tot hiertoe gaven, en niemand anders? Het is immers een beetje de vrees dat het eigen vak toch in het gedrang zal komen. Ik begrijp dat men kan bijsturen op basis van de proefperiode, en ik hoop dat dat dan ook zal gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank, collega Laeremans, voor uw vraag. Ik vind het een heel belangrijk issue om even stil te staan bij het belang van het levensbeschouwelijk onderricht. We zijn nu met een proefproject bezig in de derde graad van het secundair onderwijs. Het is de vraag in welke mate het de bedoeling zal zijn om dat door te trekken naar lagere graden. Dat zal natuurlijk afhankelijk zijn van hoe het proefproject loopt en wat daarvan de evaluatie en de consequenties zijn. Ik vraag dat nu al. Het is misschien een beetje voorbarig, maar ik wil daarmee onderstrepen hoe belangrijk het is om het levensbeschouwelijk onderricht in het onderwijs te hebben. We zoeken allemaal op een bepaald moment naar onze identiteit, naar onze waarden. Het is belangrijk dat we dat op een bepaalde manier ook meekrijgen in ons onderwijs.

Een van de issues in dat levensbeschouwelijk onderricht is de organisatie ervan. Nu, het is beperkt tot de derde graad, maar wordt de wijze of de moeilijkheid van organisatie meegenomen in dat proefproject? Is dat ook een item? Worden voor- en nadelen tegenover elkaar afgewogen om te zien welke impact de organisatie van die levensbeschouwelijke vakken heeft?

Mijn tweede bijkomende vraag gaat over de vrijstellingen die de ouders kunnen vragen. Ouders kunnen vrijstellingen vragen voor het levensbeschouwelijk onder-richt. Dat gaat om niet zoveel leerlingen. Afgelopen schooljaar betrof dat 1.274 leerlingen, maar het zijn natuurlijk 1.274 leerlingen. Wordt dat meegenomen? Want de ouders moeten dan invulling geven voor dat uur vrijstelling. Wordt dat ook meegenomen in dit proefproject? Blijft die vrijstellingsmogelijkheid gelden in de derde graad van het secundair onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ook ik ben bijzonder blij dat ik weer live met jullie kan debatteren. Dat maakt de discussies er, denk ik, alleen maar spitanter op.

Wat de grond van de zaak betreft, is het wat Vooruit betreft altijd al de taak van de scholen geweest om goed geïnformeerde, kritische burgers af te leveren en niet zozeer goede gelovigen. Wij zijn al jarenlang voorstander van de vervanging van de uren levensbeschouwelijke vakken door een vak burgerschap of LEF. Als leerlingen toch levensbeschouwing willen volgen, dan kunnen ze dat wat ons betreft wel doen op school, binnen de muren, maar buiten de uren. Dit initiatief is zeker een stap in de goede richting. We zijn blij dat het GO! alvast één uur levensbeschouwing gaat vervangen door een vak interlevensbeschouwelijke dialoog.

Ik heb daar natuurlijk nog een aantal vragen bij. Kunt u wat meer uitleg geven over welke scholen in dat pilootproject stappen en op welke manier die zijn geselecteerd? Als ik het goed begrepen heb uit uw eerste antwoord, wordt de methodiek van het vak interlevensbeschouwelijke dialoog eigenlijk op het niveau van de school afgesproken, maar binnen het kader van een leerplan dat samen met de Vereniging voor interlevensbeschouwelijke vakken is afgesproken. Ik wil trouwens onderstrepen dat we het goed vinden dat het expliciet de bedoeling is dat de eindtermen burgerschap aan bod komen.

Met mijn laatste vraag blik ik al vooruit op een verdere uitrol. Op welke manier zal dat pilootproject worden geëvalueerd? Ik denk aan de inzet van het personeel en de kwaliteit van de opleiding. Want ik ben natuurlijk benieuwd naar die bredere uitrol – al is het misschien wat veel verwacht dat ook het katholieke onderwijs daar mee gaat instappen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik vind dit een interessante vraag, al was het maar, collega Goeman, omdat ik niet akkoord ga met uw visie. Levensbeschouwing maakt namelijk deel uit van het menszijn. Je geloof hang je niet aan de kapstok als je de klas binnengaat. Leren samenleven, ook met verschillende geloofsovertuigingen, is net een pluspunt. Ik ga dus helemaal niet akkoord met uw stelling – maar dit terzijde.

Minister, u had het over het akkoord tussen de onderwijsverstrekkers en de geloofsovertuigingen. Mijn vraag is of dat ergens te lezen valt en of dit al besproken werd binnen de Vlaamse Regering. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we die juridische en financiële evaluaties ook kunnen inkijken en nalezen. Is daar een mogelijkheid toe?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal proberen nog enkele elementen van antwoord mee te geven. Er zijn zes deelnemende scholen: het atheneum in Geraardsbergen, het atheneum in Zottegem en het Busleyden Atheneum, met vier campussen: campus Caputsteen, campus Pitzemburg, campus Stassart en campus Zandvoort. De selectie is gemaakt door het gemeenschapsonderwijs, ik weet ook niet op grond van welke criteria.

Er werd gevraagd naar de vrijstelling. De vrijstelling blijft. Wie geeft het vak? In het proefproject zijn dat alleszins de godsdienstleerkrachten zelf.

Wat de inspectie betreft, kan ik nog meegeven dat we er in het kader van cao XII voor hebben gezorgd dat de inspecteurs levensbeschouwelijke vakken qua loonvoorwaarden worden gelijkgeschakeld aan de andere inspecteurs. Dat was eerder nog niet het geval – maar dit terzijde.

Er werd ook gevraagd of die omslag niet zal zorgen voor problemen bij leerlingen die tijdens de derde graad willen overstappen naar het katholieke onderwijsnet. Dat lijkt mij niet echt een bron van zorg, want de erkende instantie van de rooms-katholieke godsdienst is ook in deze samenwerking meegegaan. Ik neem aan dat daardoor een overstap van een GO!-school naar een katholieke school dan ook geen probleem mag opleveren voor leerlingen die katholieke godsdienst volgen. Overigens kunnen leerlingen ook van levensbeschouwelijk vak veranderen. Het is dus niet ongewoon dat leerlingen bij een vak aanpikken zonder dat ze het voorafgaande traject hebben doorlopen. Dat kan vandaag dus en dat gebeurt vandaag ook.

Tot slot werd er ook een vraag gesteld naar de uitbreiding. Laten we eerst maar starten met de proefprojecten en vervolgens kijken naar de Vlaanderenbrede uitrol op grond van de lering die daaruit wordt getrokken. Het gaat in eerste instantie om de derde graad. Ongetwijfeld zullen eventuele verdere stappen nog het voorwerp vormen van politieke deliberatie, net zoals de huidige regeling het voorwerp was van politieke deliberatie in het kader van de totstandkoming van het regeerakkoord. Dat vergde de nodige tijd en boterhammen, maar uiteindelijk zijn we er wel uit geraakt. Ik moet ook vaststellen dat de samenwerking inzake de concrete realisatie van die doelstellingen in het regeerakkoord vrij vlot verloopt.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor de bijkomende antwoorden. Dank ook aan de collega's die hier hun inbreng gedaan hebben. We zullen natuurlijk moeten afwachten wat dat proefproject oplevert. We zullen misschien nog bijkomende schriftelijke vragen stellen.

Ik zie in elk geval bij een aantal leerkrachten godsdienst toch wel de bekommernis dat het er in de praktijk op zal neerkomen dat ze slechts een uurtje per week hebben. Want u zegt nu wel dat het vak in het proefproject wordt gegeven door de leerkrachten godsdienst, maar wat daarna, bij de echte uitrol?

Als ik mevrouw Goeman hoor, dan denk ik dat ze godsdienst natuurlijk buiten het curriculum wil houden. Dat moet dan maar in de extra uren of nadien. Daar zijn wij dus niet voor te vinden. We begrijpen dan toch een stukje de ongerustheid van de leerkrachten godsdienst. We gaan dat zeker verder opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Die-renwelzijn en Vlaamse Rand, over de studentenmigratiewet – 4236 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is inderdaad goed dat we opnieuw live kunnen debatteren. Ik weet niet of alle collega's al weten dat het opnieuw livevergaderingen zijn. In elk geval is het fantastisch dat we hier opnieuw samen zijn.

Collega's, minister, de vraag over de studentenmigratiewet die ik heb ingediend dateert al van 7 juli, maar staat nu op de agenda. Toen was het nog een wetsontwerp. Ondertussen is het al een wet geworden, maar daarom is mijn vraag niet minder relevant.

In het verleden zijn we al een aantal keren geconfronteerd geweest met frauduleuze studentenmigratie uit verschillende regio's. De laatste tijd ging het in het nieuws over studenten uit Kameroen, maar ook uit andere regio's komen studenten naar Vlaanderen om te studeren. Momenteel bestaat de helft van de studentenmigratie uit studenten van Kameroen. In 2020 waren er niet minder dan 1490 studenten die hier zijn komen studeren. Er was ook een veelvoud aan personen die toen geweigerd werden: 2457 werden geweigerd. Dat zijn toch niet onbelangrijke cijfers van die studentenmigratie.

We hebben hier ook nog gedebatteerd over studentenmigratie in het hoger beroepsonderwijs 5 (hbo5). U herinnert zich nog die Indiase studenten die via een Indiase tussenpersoon naar hier werden gehaald om een opleiding te volgen. We moesten ons toch vragen stellen over dat studeren en of er geen andere voorwendsels waren om naar hier te komen. Minister Weyts, u hebt er ook verder onderzoek naar laten doen en ook reeds informatie aan de juridische instanties bezorgd. In het verleden hebben we met de N-VA ook al vragen gesteld over de werkelijke bedoelingen van een aantal Chinese studenten. Toen was dat aan de KU Leuven. Er is toen ook ingegrepen, ook door de universiteit. Studentenmigratie kan positieve aangelegenheden hebben, maar helaas zijn er ook regelmatig minder goede bedoelingen bij de studentenmigratie.

Om de frauduleuze studentenmigratie aan te pakken, kwam staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi met een zogenaamde 'studentenmigratiewet'. Het betreffende wetsontwerp werd op 24 juni voor het zomerreces besproken in de plenaire vergadering en werd ondertussen ook goedgekeurd. De wet impliceert een garantiestelling waarbij een familielid garant staat voor de financiële redzaamheid van de student hier. Collega's, dit moet me toch van het hart: het tempo waarop die wet door het federaal parlement is gejaagd, doet toch enigszins de wenkbrauwen fronsen.

Bij de KU Leuven en de Universiteit Gent wordt reeds enkele jaren gewerkt met een geblokkeerde rekening van 10.000 euro per studiejaar. Dat zorgt ervoor dat de financiële situatie van de studenten gecontroleerd kan worden en dat de instroom van studenten beperkt wordt om althans diegenen die het echt willen de kans te geven, maar om diegenen die andere doelen hebben tegen te houden. Ook de andere Vlaamse universiteiten zouden hierover een standpunt innemen.

Minister, was u op voorhand op de hoogte dat over die wet gestemd zou worden? Met ander woorden: was u betrokken bij het wetsontwerp, bij de totstandkoming? Is er overleg geweest?

Welke invloed heeft de wet op het uitoefenen van de Vlaamse bevoegdheden? Want het gaat uiteraard wel over studenten hoger onderwijs. Moeten er bijgevolg ook aanpassingen gebeuren, hetzij aan de Codex Hoger Onderwijs, hetzij aan wat er bij onze Vlaamse instellingen gebeurt?

Indien de garantiestelling niet werkt en de studentenkosten niet betaald worden, welke gevolgen heeft dit dan voor de universiteiten en instellingen hoger onderwijs die niet werken met dergelijk geblokkeerde rekening?

In welke mate biedt de wet garanties dat we niet meer in situaties terechtkomen, zoals in het verleden, inzake misbruik van het statuut van studentenmigratie?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben inderdaad op de hoogte dat de wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, en meer bepaald daarin hoofdstuk 3 'studenten', gewijzigd is op 11 juli 2021 – wij vierden dan feest, niet overal – en in werking trad op 15 augustus.

Nu, dat initiatief kwam mij ter ore. Ik heb vervolgens contact opgenomen met het kabinet van de staatssecretaris en er heeft ultiem nog overleg plaatsgevonden, aangezien die wet mogelijk een serieuze impact heeft op de instellingen en de studenten van het hoger onderwijs. Het onderwijsbeleid moet ter zake niet aangepast worden. De Vlaamse hogeronderwijsinstellingen zijn eigenlijk nagenoeg autonoom bevoegd voor hun toelatingsbeleid, dus ook voor de toelatingsprocedures, zolang dat strookt met de bepalingen in onze Codex Hoger Onderwijs. De wet laat toe dat de instellingen mogen kiezen om al dan niet te blijven werken met een geblokkeerde rekening en/of andere garantiemaatregelen. Voor de hogescholen en universiteiten is er weinig risico op financiële verliezen, aangezien het inschrijvingsgeld aan de start moet worden betaald. Als huurgelden of ziekenhuiskosten bijvoorbeeld onbetaald blijven, dan heeft dat wel gevolgen voor de schuldeiser, die de kosten dan moet recupereren. Je kunt je inbeelden dat dat niet eenvoudig is, bij een insolvent persoon. Een geblokkeerde rekening geeft ook het meest garantie in zo'n geval.

Garantiemaatregelen worden nu in de wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen gedetailleerd bepaald, zoals onder meer het voorleggen van een document dat aantoonde dat de student voldoende bestaansmiddelen heeft of een verbintenis tot tenlasteneming is aangegaan.

De federale minister, of zijn gemandateerde, kan een aanvraag weigeren of kan de verblijfskaart intrekken of niet verlengen indien de student geacht wordt een bedreiging te vormen voor de openbare orde, de volksgezondheid, of voor de nationale veiligheid.

Ook kan die aanvraag geweigerd worden indien de student valse of misleidende informatie, valse of vervalste documenten heeft gebruikt, fraude heeft gepleegd of andere onwettige middelen heeft gebruikt die bijdragen tot het verkrijgen van het verblijf.

Mocht er een bewijs zijn, of ernstige en objectieve redenen, om vast te stellen dat het verblijf andere doeleinden zou dienen dan de studies, dan kan de aanvraag ook worden geweigerd.

De coronacrisis heeft ons geleerd dat het voor een groep van internationale studenten niet bepaald gemakkelijk is om hier zonder bijkomende vakantiejob te studeren. Via de studentenvoorzieningen vernamen we dat zij het bijzonder moeilijk hadden om rond te komen. De crisis heeft op dat vlak tot schrijnende persoonlijke situaties geleid. Indien er gewerkt zou worden met een geblokkeerde rekening, dan kun je dergelijke situaties voorkomen.

We weten ook dat het voor studenten die hun studies combineren met werken, niet gemakkelijk is om te slagen voor hun studies binnen een redelijke termijn. Voor de groep van buitenlandse studenten is dat zo mogelijk nog moeilijker. Gelet op de taalkloof komen zij ook niet altijd in de meest ideale jobs terecht. Door gebruik te maken van de geblokkeerde rekening bescherm je de studenten daartegen en kunnen zij zich veel meer gaan toeleggen op hun studies. Daarvoor zijn ze natuurlijk naar hier gekomen.

Vooraf uit het koninklijk besluit (KB), het uitvoeringsbesluit, zal moeten blijken welke garanties er zijn om misbruiken te voorkomen. In dat KB kan ook de studievoortgang bekeken worden. Ik denk dat dit een van de meest effectieve manieren is om fraude te detecteren en tegen te gaan. Hierover is mijn kabinet in overleg met het kabinet van de staatssecretaris.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, en ook bedankt omdat u, toen u hoorde van die wet, zelf proactief contact opgenomen hebt met het kabinet van staatssecretaris Mahdi. Ik vind het wel jammer dat er niet op voorhand van bij hen een uitnodiging kwam. Maar het is goed dat u daar dan toch alert op gereageerd hebt.

Ik begrijp dat u zegt dat die geblokkeerde rekening heel wat voordelen biedt. Vanuit de N-VA-fractie willen we dat eigenlijk onderschrijven, niet het minst om de studenten zelf te beschermen tegen potentiële mensenhandel. Want we mogen dat niet vergeten: als die geblokkeerde rekening er is, dan neem je eigenlijk de appetijt weg om vormen van studentenhandel of mensenhandel op te zetten. Ik denk dus dat we er bij de uitwerking van het KB vanuit Vlaanderen – en het zou goed zijn mochten we dat hier kamerbreed kunnen doen – moeten op aandringen dat die geblokkeerde rekening in het KB wordt opgenomen, zodat het voor alle buitenlandse studenten in alle instellingen van hoger onderwijs hetzelfde is. Dat is één.

Het tweede punt betreft de studievoortgang. Collega's, we zijn in Vlaanderen zelf bezig om onze Vlaamse studenten aan te moedigen om een goede studievoortgang te doen, om aan studies te beginnen waar er ook een zekerheid op slagen is. Denk maar aan de ijkingsproeven, de toetsingsproeven en dergelijke meer. Dan lijkt het mij niet meer dan logisch dat we dat ook doen voor studenten die hier willen komen studeren. Heel veel andere landen zijn vrij streng in wie ze toelaten. Zij kiezen wie wel en wie niet. Onze instellingen hoger onderwijs hebben daar een zekere autonomie in, maar ik wil er toch op wijzen dat we daarop moeten inzetten. Ook daar kan die geblokkeerde rekening een oplossing zijn. Als de studievoortgang wordt opgenomen in het KB, lijkt me dat ook een goede zaak.

Een laatste punt is kennis van de taal. Ik kan dat niet genoeg benadrukken. In ons hoger onderwijs is de onderwijstaal nog altijd het Nederlands. Ik stel vast dat als Vlaamse studenten op Erasmus gaan, zij het jaar voordien al beginnen bij het Centrum voor Levende Talen en dergelijke meer om maximaal de taal te leren van het land waar ze naartoe gaan. Ik denk dat dat ook een element is dat we moeten meenemen. Dus, minister, als u verder in overleg gaat over de uitvoeringsbesluiten, willen we u vanuit de N-VA-fractie vragen om daar nadruk op te leggen.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, dit is een terechte vraag van de collega. Een tijdje geleden hebben wij vanuit de Vlaams Belangfractie ook al verschillende vragen gesteld in verband met frauduleuze praktijken, onder andere vanuit Kameroen. Collega Daniëls heeft een aantal cijfers gegeven, maar uit cijfers van de Dienst Vreemdelingenzaken van 2020 blijkt ook dat er al 177 keer een bevel werd uitgevaardigd aan zogenaamde studenten uit Kameroen om het land te verlaten. Dat is 3 keer meer dan de jaren ervoor.

Minister, dat buitenlandse studenten naar hier komen omdat ze een bepaalde meerwaarde voor onze maatschappij zouden kunnen betekenen, klinkt misschien goed, maar we mogen natuurlijk ook niet naïef zijn. Studenten die naar hier komen, moeten hier zijn om de juiste redenen. Ze mogen het studentenstatuut niet misbruiken om nadien in de illegaliteit te verdwijnen of om te komen profiteren of, in het geval van bijvoorbeeld Chinese studenten, om hier kennis te komen vergaren met minder goede bedoelingen.

Daar moet dus streng en voldoende op gecontroleerd worden. Daarom moeten de juiste mechanismen worden ingebouwd. Ik vrees ook dat die garantiestelling, zoals voorzien in de studentenmigratiewet, niet zal werken, integendeel. Als er zich problemen zouden voordoen, begin dan maar eens dat familielid in Kameroen van die

zogezegde student vanuit Vlaanderen tot de orde te roepen. Ik vrees dat die al snel verdwijnt in de woestijn.

Daarom, minister, denk ik dat het systeem van de KU Leuven en de Universiteit Gent, die met een geblokkeerde rekening werken, inderdaad een goed systeem is. Dat zou inderdaad beter ingevoerd worden in alle hogeronderwijsinstellingen in Vlaanderen die met dergelijke buitenlandse studenten te maken hebben. Daarom doen wij de oproep om de nodige stappen te ondernemen, zodat dat in heel Vlaanderen ingevoerd wordt.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voor de duidelijkheid: het doel van die wet is natuurlijk niet de studentenmigratie te beperken, maar wel ervoor te zorgen dat die derde-landse studenten voldoen aan de voorwaarden van studentenverblijf, om die via een efficiënte en transparante procedure het recht op verblijf als student toe te kennen, maar uiteraard ook die slechte en frauduleuze gevallen eruit te halen en die te weigeren. We zijn dus zeker tevreden dat de minister dat mee ondersteunt. Dat is terecht. Ik denk dat we vanuit Vlaanderen mee moeten nadenken en mee moeten wegen op de uitvoering en dus op het KB.

Daarnaast hebben Vlaanderen en de minister uiteraard eigen bevoegdheden. De minister heeft dat al getoond. Hij heeft kordaat opgetreden in het kader van de toestanden bij de hbo5-opleiding met Indiase studenten. De minister heeft zelf fraude-instrumenten in handen, zoals er nauwlettend op toezien dat er bij het hoger onderwijs steeds is voldaan aan de taalvereisten voordat iemand zich kan inschrijven. Mijn vraag aan de minister is daar hoe hij die bevoegdheid nu uitoefent met de toestand die collega Daniëls heeft geschetst. Is dat nu scherper of anders?

Collega Daniëls, ik had eerst gedacht om te zeggen dat uw eerste vraag wat conflictueus was, maar ik heb dat veranderd in tendentius, want u weet natuurlijk ook wel dat fraude aanpakken gaat over zoveel mogelijk poortjes dichtdoen. Ik verdenk u er uiteraard niet van dat u zo kort door de bocht zou redeneren en ik verdenk u er uiteraard ook niet van dat u vindt dat Vlaanderen op zijn lauweren zou moeten rusten, de eigen onderwijsbevoegdheden niet zou moeten uitoefenen en enkel zou moeten rekenen op de federale overheid. Ik hoop dat ik toch mag concluderen dat u ook tevreden bent dat de federale overheid Vlaanderen wil ondersteunen in de strijd tegen fraude in het hoger onderwijs.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat studentenuitwisseling in de meeste gevallen een heel verrijkende ervaring is. We mogen ook niet vergeten dat er elk jaar heel wat Vlamingen, tienduizenden, naar Europese partnerinstellingen gaan, maar ook naar instellingen in Amerika, hier en daar in Afrika, maar ook naar het Oostblok. Het is dus zo dat het in twee richtingen werkt.

Ik besef dat het daar hier niet over gaat, over mensen die we van hieruit uitsturen. Het gaat over studenten die van elders naar hier komen. Ook dat is in vele gevallen een verrijking. Het is dus jammer om vast te stellen dat er enkelingen zijn die daar misbruik van maken. Het is dus goed dat er een wet is die probeert daar paal en perk aan te stellen. Zoals de heer Warnez zegt, is het moeilijk om alle poorten te sluiten, maar het is wel goed dat er hier en daar wordt vermeden dat mensen met minder goede bedoelingen naar hier komen.

Minister, ik heb gemerkt dat heel wat instellingen nu al proberen inspanningen te doen om ervoor te zorgen dat studenten met de juiste bedoelingen naar hier komen. Ik heb u ook horen zeggen dat die wet heel wat impact zal hebben op hogescholen en universiteiten. Ik had graag gehad dat u dat wat meer verduidelijkt.

Denkt u dat dit een afradend effect zal hebben op studenten met goede bedoelingen? Wat bedoelt u precies met wat u hebt gezegd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de huidige stappen betreft, denk ik dat er op het vlak van hogeronderwijsbeleid en toelatingsbeleid geen directe gevolgen zijn, maar er wordt wel een rechtsbasis gecreëerd waarbij de uitvoeringsbesluiten bepalend zullen zijn. Voor ons is het heel belangrijk om ervoor te zorgen dat malversaties, dat misbruiken, dat fraude absoluut worden vermeden, net om te kunnen garanderen dat bonafide buitenlandse studenten toegang blijven krijgen tot ons hoger onderwijs. Als je dat systeem wilt behouden, moet je ervoor zorgen dat de mazen in het net zo klein mogelijk zijn. Er wordt nog altijd vastgesteld dat er misbruiken zijn. Net daarom moeten we ervoor zorgen dat er in het uitvoeringsbesluit de nodige aandacht is voor het sluiten van die mazen. Dat wil dus zeggen: regels met betrekking tot de geblokkeerde rekening, met betrekking tot taalkennisvereiste en controle via de studievoortgang. Dat zijn allemaal elementen die erin vervat moeten zitten, net om het systeem en de toegang van buitenlandse studenten tot ons hoger onderwijs in stand te kunnen houden.

De voorzitter: De heer Daniels heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijnheer Warnez, u moet mij er zeker niet van verdenken dat ik in de wet geen goede aanzetten vind, maar ik hoop u er niet van te moeten verdenken dat er in de wet goede aanzetten zitten maar dat die in het KB niet worden dicht geschreven. Ik hoop dat u aan uw staatssecretaris meegeeft om wat we hier hebben besproken, zwart op wit, volledig dicht te schrijven in het betreffende KB.

Ik soms het nog even op. Ten eerste, binnen de voorwaarden in het kader van studievoortgang, niet eindeloos maar met een echte cadans: opname zestig studiepunten en dergelijke zaken. Dus, echt de cadans erin steken. Ten tweede dat de geblokkeerde rekening een verplichting wordt en dat die volgestort moet zijn voordat men nog maar kan komen. Ten derde, dat er voorafgaand aan het komen naar een Vlaamse instelling taalkennis Nederlands moet worden bewezen. Dat zouden heel goede elementen zijn. Ik zal u er ook niet van verdenken dat u die niet wilt en ik reken erop dat u dit dus zult bepleiten, in het belang van onze instellingen hoger onderwijs, in het belang van een studiemigratie van studenten uit een ander land met potentie om te slagen, en zodat – en dat vind ik het belangrijkste – al wie op een of andere manier een vorm van mensenhandel via studentenmigratie wil opzetten, ziet dat het onmogelijk wordt om dat kanaal te gebruiken.

Minister, blijf daarop wegen, blijf daar proactief de staatssecretaris op aanspreken, in het belang van de studenten die niet het slachtoffer mogen worden van mensenhandel, in het belang van onze instellingen hoger onderwijs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gespecialiseerde opleidingen voor leerkrachten
– 4268 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Terecht wordt gewezen op de nood aan de professionalisering van onze leerkrachten als we willen blijven werken aan de onderwijskwaliteit

in Vlaanderen. Wie al een diploma heeft, kan op verschillende manieren bijkomende of meer gespecialiseerde opleidingen volgen, zoals bijvoorbeeld een bachelor-na-bacheloropleiding (banaba) of een master-na-masteropleiding (manana). Ook voor leraren die een verdiepende of verbredende opleiding willen, volgen zijn er verschillende mogelijkheden binnen het domein onderwijs.

Uit het antwoord op een van mijn schriftelijke vragen van september vorig jaar leren we dat het aantal studenten dat een gespecialiseerde opleiding of banaba volgt, sterk gedaald is het voorbije jaar en de voorbije jaren. Dat is natuurlijk een evolutie die we betreuren.

In bepaalde gevallen krijgen onderwijspersoneelsleden die een bijkomend getuigschrift of diploma bezitten een extra vergoeding. Dat is bijvoorbeeld het geval voor personeelsleden die de banaba Buitengewoon Onderwijs of de banaba Zorgverbreding en Remediërend Leren hebben afgerond. Deze vergoeding is gekend onder de niet-verworven salarisschaal en wordt elke maand samen met het loon uitgekeerd. Leerkrachten die de banaba Schoolontwikkeling volgen bijvoorbeeld, krijgen dan weer geen extra vergoeding. Er is wel een extra vergoeding voor onderwijzend personeel dat de driejarige opleiding aan het Hoger Instituut voor Opvoedkundige Studiën of kortweg de DHOS-opleiding heeft gevolgd. Nochtans is de inhoud van deze drie opleidingen sterk gelijklopend. Leerkrachten die dergelijke opleidingen voltooien kunnen bijvoorbeeld aan de slag als pedagogisch begeleider of als pedagogisch directeur.

Hieromtrent heb ik de volgende vragen. Minister, wat is de reden om voor het ene diploma wel een extra vergoeding in de vorm van niet-verworven salarisschaal te voorzien en voor een andere, heel sterk gelijklopende opleiding dan weer niet? Bent u van plan om deze kwestie te evalueren en de vergoeding voor personeelsleden die een van deze diploma's bezitten gelijk te schakelen? Zo ja, binnen welke termijn? Zo niet, waarom niet?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Professionalisering is natuurlijk in functie van een kwaliteitsvol onderwijs belangrijk. Dat behoort tot de kerntaak van elke leerkracht, maar de realiteit is niet altijd vrij van problemen. Het is niet in elke school een realiteit.

Er zijn verschillende manieren om zich te professionaliseren. Er zijn lerende netwerken en collegiale visitaties, maar er zijn ook de formele, officiële opleidingen waarnaar u verwijst. De Hogere Instituten voor Opvoedkunde (HIVO's) die we vandaag kennen, bestaan al een hele tijd, ik denk sinds 1925. Er wordt een extra vergoeding toegekend aan personeelsleden die een extra getuigschrift of een diploma gehaald hebben aan een HIVO. Dat zijn gevestigde waarden die samen een kleine maar neutrale en unieke partner in het onderwijsbeleid vormen. Om hun rol in het huidige onderwijslandschap duidelijk te stellen, heb ik de HIVO's gevraagd om hun werking tegen het licht te houden en bijvoorbeeld ook in te zetten op hun kwaliteitszorgsysteem.

De toekenning van de niet-verworven salarisschaal is gekoppeld aan bepaalde voorwaarden. Het personeelslid moet geaffecteerd of aangesteld zijn in een betrekking, in een ambt dat recht geeft op de toekenning van de niet-verworven salarisschaal. Daar is de vorige regeerperiode op scherpgesteld. De afschaffing van de niet-verworven salarisschaal is wat mij betreft niet aan de orde. De vraag of ook een niet-verworven salarisschaal voor houders van een diploma van de banaba Schoolontwikkeling of andere recente opleidingen wenselijk is, moeten we bekijken binnen een ruimer beleid rond het bevorderen van de professionalisering van leraren en het optimaliseren van het professioneel continuüm. Dat wordt meegenomen in de concrete uitvoering van cao XII, die we net hebben gesloten. Daarbinnen is ook beslist om verder in te zetten op professionalisering. Maar ik wil nergens op vooruitlopen, want het is natuurlijk ook een hele discussie over welke opleidingen. Waar trek je

de lijn? En is dat de meest efficiënte impuls in functie van de professionalisering? Maar alleszins hebben we wel de doelstelling vooropgesteld in het kader van cao XII.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister. Ik heb van heel dichtbij mogen ervaren wat het is om een banama te volgen – niet bij mezelf, maar bij mijn broer, die directeur is in een basisschool. Ik moet zeggen dat ik onder de indruk was van wat daar allemaal werd gegeven. Ik vond zijn eindwerk zeer interessant om van heel nabij te volgen. Wat me vooral verwonderde, was het engagement van studenten die allemaal al aan het werk waren – leerkrachten en directeurs, mensen die dagelijks in het onderwijswerkveld staan. Ze toonden engagement om zich te professionaliseren en om na schooltijd zelf nog studies aan te vatten. Ik denk dat we in het jaar van het levenslang leren niet anders kunnen dan dit te stimuleren en dat we mensen die zich willen professionaliseren binnen de onderwijswereld maximaal moeten ondersteunen. Ik denk dat we hun dan ook wel die vergoeding moeten toekennen, al was het maar omdat we op zoek zijn naar hoe we mensen in het onderwijs kunnen houden en om die vlakke loopbaan te doorbreken. Dan denk ik dat mensen die zich daarvoor inzetten, die dat engagement opnemen, wel beloond mogen worden.

Daarnaast denk ik dat de kwaliteit van ons onderwijs ook heel sterk bepaald wordt door wie aan het roer van het schip staat, door het leiderschap. Als ik dan die banaba Schoolontwikkeling goed bekijk, dan denk ik dat daar zeker ook wat eten te halen valt, bijvoorbeeld op het vlak van het competentieprofiel van de directeurs. Mijn vraag is dan ook in hoeverre u dat meeneemt. Bent u daarover in onderhandeling? Neemt u de bevindingen van die mensen mee in het competentieprofiel?

Karolien Grosemans (N-VA): Ik neem zelf ook nog even kort het woord. Ik ken het ook, van nog dichterbij. Ik volg momenteel zelf via afstandsonderwijs een banaba Schoolontwikkeling. Professionalisering is enorm belangrijk. Dat gebeurt in een aantal scholen inderdaad nog veel te weinig. Het is, zoals u zegt, minister, een kerntaak van leerkrachten. De collega's waarmee ik studeer, zijn vooral bezig met gedeeld leiderschap en het trachten te versterken van het beleidsvoerend vermogen van scholen. Onze fractie waardeert zeker dat er heel wat banaba's – en manama's trouwens ook – inspelen op die schoolse context.

De vraag is natuurlijk of we voor al die opleidingen een premie moeten geven. Waar trekken we de grens? Ik begrijp dat de HIVO's historisch zo gegroeid zijn. Maar ik begrijp ook de vraag van een aantal hogescholen die verwijzen naar de HIVO's, die wel een premie kunnen geven. Ik heb uit uw antwoord afgeleid dat u die hele problematiek mee zult nemen en dat u dit verder zult bekijken binnen het ruimere beleid rond professionalisering. Daarom denk ik dat het ook heel goed is dat die vraag hier wordt gesteld.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb eigenlijk gezegd wat ik wilde zeggen. Er was een bijkomende vraag over het competentieprofiel schoolleiders. We starten die oefening. U weet dat we in het kader van cao XII al wel het engagement opgenomen hebben om ervoor te zorgen dat de loonspanning toeneemt. Vandaag is dat heel variabel. We hebben zelfs uitschieters waarbij het loon van een directeur in vergelijking met dat van een leerkracht met hetzelfde diploma en dezelfde anciënniteit verschilt met 178 procent. Dat is heel uitzonderlijk. Maar in veel meer gevallen is er amper sprake van een loonspanning, namelijk ongeveer 15 of 20 procent. Daardoor is het natuurlijk weinig aantrekkelijk. Waarom zou je al die verantwoordelijk dan op je schouders nemen als er uiteindelijk slechts een beperkte loonspanning op zit? Dat is nu verworven. We hebben gezegd dat we dat gefaseerd zullen uitvoeren, met als doel ervoor te zorgen dat er minstens een loonspanning is van 31 procent.

Gekoppeld aan die oefening zorgen we ook voor een duidelijke aflijning van het competentieprofiel. Ik denk dat dat heel gemakkelijk gelijk spoort, want enerzijds zorgen we dan voor een competentieprofiel, maar anderzijds ook voor 'put your money where your mouth is'. Dat doen we ook. Het lijkt me dus wel zinvol om die twee oefeningen gelijk te laten sporen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In elk geval zou ik zeker aanraden om langs te gaan bij die banaba's Schoolontwikkeling om ook daar te horen wat er precies in dat competentieprofiel moet staan.

Maar, minister, ik hoor ook van een aantal mensen die de banaba volgen, dat er ook opleidingen bestaan die vanuit Nederland georganiseerd worden, die een NVAO-accreditering (Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie) hebben en waar je na een korte periode een master kunt halen. Dan zijn die in concurrentie met onze goed opgebouwde banaba's. Ik stel dus zeker voor – ik ga u de info doorsturen – dat dat ook bekeken wordt, want het is toch wel jammer dat er concurrentie is en dat die concurrentie niet altijd helemaal correct is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het verhogen van de coronavaccinatiegraad bij leerlingen en een eventuele verplichte vaccinatie van leerkrachten
– 4286 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanbevelingen voor het onderwijs uit het gelekte rapport van de Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19 (GEMS)
– 4350 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de start van het schooljaar
– 4433 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): De Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19 (GEMS) pleit ervoor om leerkrachten verplicht te vaccineren. Dat blijkt uit vertrouwelijke documenten die de redactie van Het Nieuwsblad kon inkijken. De adviesgroep die het Overlegcomité moet bijstaan in de pandemiebestrijding, suggereert in deze documenten eveneens dat de regels in het onderwijs moeten verschillen van leerling tot leerling. Op basis van hun vaccinatiestatus zou de ene leerling andere regels moeten naleven dan de andere leerling.

Niet alleen de GEMS pleitte voor een verplichte vaccinatie van leerkrachten, ook onderwijsexpert Dirk Van Damme riep hier afgelopen zomer toe op. In een artikel noemde hij de vaccinatie van leerkrachten – en ik citeer – "een zaak van elementaire professionele deontologie en respect voor de veiligheid van je leerlingen".

De discussie over het al dan niet verplicht vaccineren van leerkrachten loopt niet alleen bij ons. In de Amerikaanse staat Californië is de verplichte vaccinatie al een feit. Wanneer leerkrachten daar alsnog hun vaccin weigeren, moeten ze zich elke week laten testen. De vraag is natuurlijk in welke mate zo'n verplichte vaccinatie hier nog nut heeft. Momenteel schat men immers dat ongeveer 90 procent van de Vlaamse leerkrachten bij aanvang van het schooljaar volledig gevaccineerd was.

Een ander vraagstuk is hoe we de vaccinatiegraad bij leerlingen kunnen vergroten. Het onderwijs speelt hier uiteraard een rol in en is dé plaats bij uitstek om informatie over het vaccin te geven, vragen te beantwoorden, mythes te ontkrachten en jongeren te motiveren.

Minister, hoe reageert u op de voorstellen van de adviesgroep GEMS? Hebben zij die voorstellen aan u voorgelegd?

Acht u deze voorstellen realistisch en uitvoerbaar binnen de Vlaamse schoolcontext?

Zult u bepaalde maatregelen nemen om de vaccinatie bij onderwijspersoneelsleden aan te moedigen? Indien ja, welke maatregelen hebt u voor ogen?

Welke rol ziet u weggelegd voor Vlaamse scholen in het maximaal vaccineren van onze jongeren?

Op welke manier zal het Vlaams onderwijs zijn leerlingen sensibiliseren omtrent de vaccinatie? Welke rol kan het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) hierin spelen volgens u?

Ik heb ook nog een andere vraag. In de pers zei u dat u overleg zou hebben met Sciensano. Is er al iets meer geweten over het versoepelen van de quarantaineregels?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Mevrouw Grosemans heeft de inleiding natuurlijk al goed geschetst. Die kan ik weglaten. We zijn er toch bezorgd over. De GEMS-suggesties lijken een radicale omslag voor te stellen ten opzichte van het huidige beleid, waar voor heel Vlaanderen coronavoorschriften zijn, waar scholen op basis van lokale risico's voor al hun leerlingen kunnen verstrengen naargelang de situatie.

Ik breng nog even het advies van de Hoge Gezondheidsraad in herinnering. Er staat letterlijk: "Wanneer alle personen boven de leeftijd van 18 jaar, met of zonder verhoogd risico, de gelegenheid hebben gehad om zich te laten vaccineren en/of gevaccineerd en beschermd zijn door middel van volledige genezing, mag de vaccinatie tegen covid van kinderen en adolescenten onder geen enkele omstandigheid meer hun rechten en vrijheden beperken. Dat geldt voor de schoolsector maar ook voor alle andere gebieden van het sociale leven van kinderen en adolescenten."

Maar we zien toch dat bij het begin van het schooljaar een aantal scholen aan de ouders gevraagd hebben wat de vaccinatiestatus van hun kind is. Er zijn ook leerkrachten die dat vlakaf in de klas hebben gevraagd. Dit zet natuurlijk de deur open voor een tweedeling in de schoolpopulatie en discriminatie van de niet-gevaccineerde kinderen. Dat lijkt ons niet verantwoord, en ook een schending van het medisch geheim.

Dan is er op 30 augustus nog het voorstel vanuit CD&V gekomen om een soort middenweg te bewandelen tussen het gevoerde beleid met algemene regels en de individuele aanpak van de GEMS. Zij stelden voor dat de CLB's zicht zouden krijgen op de vaccinatiegraad per school en per klas. Op die manier kun je natuurlijk vermijden dat volledige klassen opnieuw in quarantaine moeten worden geplaatst bij nieuwe besmettingen. Dat is transparant en voordelig, maar heeft ook weer het risico dat bepaalde scholen de coronaregels klas per klas zouden differentiëren

naargelang de vaccinatiestatus van die klassen, waarbij de ene klas meer vrijheden zou krijgen dan de andere. Vandaar mijn vragen.

Mijn eerste vraag gaat over de stand van het aantal gevaccineerden binnen het Vlaamse lerarenkorps. Collega Grosemans heeft daarnet het cijfer van 90 procent genoemd. Klopt dat volgens u? Dat is natuurlijk een inschatting.

Twee, hoe evalueert u de oproep vanuit de GEMS tot een mogelijke verplichting van het virus voor het onderwijspersoneel? Is dat wenselijk, is dat noodzakelijk? Zal dat de niet-gevaccineerde leerkrachten niet nog meer doen volharden in hun gepercipieerd gelijk?

Drie, hoe evalueert u de oproep vanuit de GEMS om covidmaatregelen af te dwingen op leerlingenniveau, op basis van individuele vaccinatiestatus? Vreest u niet dat dit gaat leiden tot een opdeling in A-leerlingen en B-leerlingen, dus een sterke polarisering, die misschien de vaccinatiebereidheid schade zal toebrengen?

Vier, hoe evalueert u het voorstel van CD&V inzake klasdifferentiatie? Minister Beke gaf al aan dat er beslist werd om de vaccinatiegraad per graad te publiceren. Sommigen zeggen dat, als de CLB ziet dat de vaccinatiegraad lager is dan 70 procent, er actie moet worden ondernomen.

Ten slotte, mijn vijfde vraag, hebt u al signalen of klachten ontvangen van scholen die bij het begin van het schooljaar de vaccinatiestatus opgevraagd hebben? Is dat een schending van het medisch geheim? Indien ja, gaat u daar dan tegen optreden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel. Ik denk dat collega Laeremans zich daarnet versproken heeft toen hij zei: 'verplicht virus voor het onderwijspersoneel'. Ik denk dat u bedoelt 'een verplicht vaccin'? Oké. Ik denk niet dat we hen verplicht gaan besmetten. Ik dacht dat het toch goed was om dat mee te geven.

Collega's, mijn vraag sluit daarbij aan, bij de start van het schooljaar. Er zijn veel inspanningen geleverd in het onderwijs door alle onderwijspartners, onder leiding van de minister, maar uiteindelijk moet het gebeuren in de scholen en in de CLB's. Leerkrachten, directies, ondersteunend personeel, pedagogische begeleiding, iedereen heeft eraan meegewerkt om zoveel mogelijk les te geven, op school, in de klas. Ik wil er nogmaals op drukken dat dit voor ons, als N-VA, absoluut altijd het uitgangspunt geweest is, en dat het ook zo zal blijven. Ik ben blij dat pediaters, dokters, maar ook de kinderrechtencommissaris altijd opnieuw daarop hebben gefocust. Dat is in tegenstelling tot anderen, die ik de sluitbrigade zou willen noemen, die dan vervolgens wel roepen: 'Hoe kan het dat de kwetsbare jongeren nu zoveel achterstand hebben?' Dat kan er bij mij niet in. Maar ik ben blij dat we dat beleid zijn blijven voeren, en dat dit schooljaar normaal – 'normaler' moet ik eigenlijk zeggen – is kunnen starten. Dat is goed nieuws.

Het is ook goed nieuws dat jongeren van ouder dan 12 jaar de kans krijgen om gevaccineerd te worden. Hierdoor lopen heel veel jongeren minder risico om besmet te worden, om ziek te worden, of om langer besmettelijk te zijn. Bijgevolg is de kans ook kleiner dat het virus wordt doorgegeven op school. Onlangs raakte bekend dat niet-gevaccineerde leerlingen van het middelbaar onderwijs in Frankrijk afstandsonderwijs moeten volgen wanneer er in hun klas een besmetting optreedt. Op die manier probeert Frankrijk jongeren aan te zetten om zich, nog meer dan nu, te laten vaccineren. Leerlingen die wel gevaccineerd zijn, zullen altijd naar school mogen komen, als hun gezondheidstoestand het toelaat, uiteraard.

Bijkomend gaan er opnieuw meer stemmen op om de vaccinatie via de school te laten verlopen. Eind augustus is dan toch beslist dat dat kan gebeuren. Ik ben blij

dat dat kan. Op 6 juli heb ik namelijk in de commissie Welzijn minister Beke opgeroepen om te kijken hoe we mobiele teams konden inzetten op scholen, vanuit een puur praktische overweging: misschien kon het eerste vaccin nog wel in de vaccinatiesentra, want dat was nog in de vakantie, maar als het tweede vaccin zou moeten worden gezet tijdens het schooljaar, nu in september, zouden al die leerlingen tijdens de schooluren moeten terugkeren naar het vaccinatiecentrum waar ze wonen. Want in het secundair onderwijs ga je meestal niet naar een school in de gemeente waar je woont. Dat zou dan een va-et-vient worden van leerlingen die moeten terugkeren, die vertrekken, die weer toekomen op school, waardoor het eigenlijk de facto onmogelijk wordt voor een leerkracht om les te geven, omdat je dan allemaal moet bijhouden wie welk stukje gemist heeft. Dat is een hele poespas, die noch de leerlingen, noch het onderwijs ten goede zou komen. Het zou ook opnieuw druk geven voor de leerkrachten, om er nog maar van te zwijgen dat ouders zich niet noodzakelijk vrij kunnen maken om met hun kind naar dat vaccinatiecentrum te gaan.

Nu, er zijn vaccinatiesentra die dan meer plannen op woensdagnamiddag, 's avonds en in het weekend. Dank daarvoor. Ik denk dat dat een goede zaak is. Want elke drempel die we kunnen wegwerken om mensen zich te laten vaccineren, is een goede zaak. Hoe meer vaccinaties, hoe beter voor het collectief op dat vlak.

Recent pleitte Domus Medica ervoor om te stoppen met elke leerling in het lager onderwijs die een snotneus heeft, te testen. Blijkbaar is het verkoudheidsseizoen bij dezen gestart en is die oproep om dat niet te doen, er nog altijd. Daarnaast – en daar schrok ik toch wel van – vaardigde Sciensano de richtlijn uit dat vanaf twee besmettingen in een klas, de volledige klas thuis moet blijven. Dat is toch wel opmerkelijk. Ik stel vast dat Sciensano eigenlijk om het onderwijsoverleg heen zelf opnieuw regels uitvaardigt, die dan het heel rare gevolg hebben dat ik vaststel dat ouders samen kinderen beginnen op te vangen en ze nog meer samenzetten.

Minister, hoe staat u tegenover de regel om niet-gevaccineerde leerlingen afstandsonderwijs te geven wanneer in een klas of school een coronabesmetting optreedt? En zullen de gevaccineerde leerlingen dan wel altijd in de klas les kunnen volgen, zoals in Frankrijk gebeurt? Zijn er mogelijkheden om de vaccinatie van jongeren mee te coördineren vanuit de scholen, zonder dat de CLB's daarbij overbelast worden en zonder dat er een va-et-vient van leerlingen is als dat toch nog in het vaccinatiecentrum gebeurt?

Hoe staat u tegenover de oproep van Domus Medica in verband met het testen in de lagere school van kinderen met een snotneus? En wat vindt u ervan dat bij twee besmettingen in een klas de volledige klas thuis moet blijven? Die twee besmettingen, dat gaat over een periode van veertien dagen. Dat is dus eigenlijk gigantisch veel.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Laat mij eerst zeggen dat we gelukkig uiteindelijk toch wereldkampioen geworden zijn met het vaccineren. Daar scoren we zeer hoog. We zijn echt koplopers in vaccineren wereldwijd, en dat zonder enige verplichting. Zoals u weet, is de vaccinatie inderdaad niet verplicht, maar we doen er wel alles aan om iedereen zo goed mogelijk te informeren en te overtuigen van het belang van zulke vaccins. Het zou een beetje gek zijn. We hebben in het verleden altijd gepleit voor een prioritaire voorrang voor leerkrachten om hen te kunnen laten vaccineren. Ik denk dat we daar altijd onze job gedaan hebben.

De leden van de GEMS hebben inderdaad op een bepaald moment gepleit voor een verplichting. Ik zie daar eerlijk gezegd de toegevoegde waarde niet van in. We hebben voor alle duidelijkheid geen aparte cijfers van leerkrachtenvaccinatie, maar ik heb geen enkele aanleiding om er ook maar enigszins aan te twijfelen dat de gemiddelde vaccinatiegraad bij leerkrachten lager zou zijn dan in de algehele populatie. Vandaag zitten wij op 91 procent van de volwassenen in Vlaanderen die

gevaccineerd zijn. Als je nu zou overgaan tot een verplichting, denk ik dat je de facto een boost gaat geven aan de antivaxbeweging, dat je martelaren gaat creëren, dat er veel heisa zal ontstaan. Dus: if it ain't broke, don't fix it. Laat ons gewoon proberen verder te gaan en de laatsten nog te overtuigen.

Dat is trouwens ook eens in onze onderwijsclub ter sprake gekomen. Er was in de verste verte geen consensus daaromtrent te vinden. Ik denk niet dat een van de partijen aan de kant van het onderwijsveld daarin meeding.

Als het dan gaat over de scholieren, moet ik ook daar vaststellen dat onze Vlaamse scholieren echt wel meegaan in de vaccinatiecampagne. Dat is voor mij ook hét argument geweest om op 1 september toch niet te starten met een mondkemperplicht. We gaan toch niet enerzijds oproepen om met de banier, de vlag van de vrijheid iedereen mee te krijgen in de vaccinatiecampagne omdat we zo regelrecht op de vrijheid afgaan, maar anderzijds op 1 september zeggen dat er niets verandert, 'bedankt dat je je hebt gevaccineerd, maar er verandert niets en je moet nog altijd 7 uur aan een stuk doorbrengen met een mondkemper'. Dat hebben we gelukkig kunnen afwenden.

We hebben eind augustus meteen afspraken gemaakt met betrekking tot de vaccinatie van scholieren met de collega's van het agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) over de rol van de scholen en de CLB's in de vaccinatiecampagne. Het is belangrijk om in eerste instantie te focussen op die gebieden waar de vaccinatiegraad niet hoog genoeg is. De vaccinatiecentra hebben schitterend werk geleverd. Zij hebben expertise opgebouwd in het logistieke en medische proces. De rol van scholen en CLB's is tweeledig, namelijk informeren en sensibiliseren. Op de website van Onderwijs Vlaanderen is het nodige lesmateriaal ter beschikking om daarover openlijk te spreken. Dat materiaal is gericht op het ontkrachten van mythes over vaccinatie, die wel degelijk leven, en anderzijds op het duiden van de werking van vaccins. CLB's hebben de medische expertise en kennen de leerlingenpopulatie. Zij zijn dus perfect geschikt om vragen en ongerustheden te beantwoorden, maar die informatie is uiteraard steeds vrijblijvend.

Dan kom ik tot het faciliteren van vaccinaties. Het initiatief om de vaccinatiegraad lokaal op te krikken, ligt bij de populatiemanager van de eerstelijnszone. Die kan steeds contact opnemen met lokale partners, waaronder de scholen. Er is bereidheid om dat te faciliteren. Scholen kunnen infrastructuur ter beschikking stellen, zoals een stuk van de speelplaats voor de vaccinatiebus. Daarbij worden alle regels inzake privacy en ouderlijke toestemming, die nog steeds vereist is voor 12-tot-15-jarigen, gerespecteerd. Er kan geen sprake zijn van druk op leerlingen. Ik vrees altijd dat je daarmee het tegenovergestelde effect zult ressorteren.

Of een leerling of personeelslid al dan niet gevaccineerd is, is medische informatie, en zulke informatie op individueel niveau kan niet ter beschikking van de scholen worden gesteld. Scholen kunnen daar ook niet zelf naar vragen. Via de website wijzen we scholen daarop. Ik heb een duidelijk directief meegegeven, een onderrichting waarin ook de regels van non-discriminatie zijn meegegeven. Scholen die toch op een of andere manier de vaccinatiestatus van personeel of leerlingen trachten te bekomen, riskeren klachten van personeelsleden en ouders.

Ik ben geen voorstander van een onderscheiden behandeling van gevaccineerde en niet-gevaccineerde leerlingen omdat in dezen ook gewoonweg ouderlijke toestemming geldt. De facto laat je leerlingen het slachtoffer worden van de beslissing van de ouders. Dat op zich vind ik al een belangrijke overweging.

Wat wel kan verschillen, zijn de test- en quarantainemaatregelen. Die maken we niet in onderwijs, maar daar volgen we de regels zoals die door de bevoegde organen zijn opgemaakt, en dat zijn er nogal wat. Sciensano wordt dan genoemd, maar zij verwijzen dan naar de Risk Assessment Group (RAG), de Risk Management Group

(RMG) en de Interministeriële Conferentie (IMC) Volksgezondheid. Er zijn dus wel wat acroniemen bij betrokken. Ik stel vast dat de huidige test- en quarantaineregels complex en heel streng zijn. Ze zorgen ervoor dat veel kinderen voor lange tijd in quarantaine worden geplaatst. En waarom? We zijn het erover eens dat die maatregelen niet dienen om de kinderen tegen zichzelf te beschermen of tegen hun vriendjes, want kinderen lopen weinig risico ter zake. Daarover is men eenduidig.

Ik heb gisteren nog een cijfer gekregen. In het kader van een discussie die ik voerde met Sciensano schatte men bij ons dat er het afgelopen jaar 88 kinderen in het ziekenhuis zijn opgenomen, en dat ongeveer 78.000 besmettingen hebben plaatsgevonden. En dat is dan nog los van de discussie van de onderliggende aandoeningen die ook in het geding waren.

De maatregelen quarantaine en testing dienen niet om kinderen te beschermen. Daarover is men het eens. Waarvoor dienden die vroeger dan wel? Om grootouders en ouders te beschermen. Maar die hebben vandaag de keuze om zich te laten vaccineren. En om zichzelf dus te laten beschermen. Waarom leggen we die beperkende maatregelen dan nog op aan kinderen? Is dat in fine om 9 procent van de volwassenen die er heel bewust voor kiezen om zich niet te laten vaccineren alsnog te beschermen? Ik denk niet dat die mensen daarom vragen.

Uiteindelijk is er ook een argument dat wél hout snijdt, en dat gaat over de capaciteit in de ziekenhuizen die we in het oog moeten houden. Gelukkig zie je daar ten eerste dat de ziekenhuisopnames, ook op intensieve, stabiliseren en zelfs een beetje dalen. Ten tweede is dan de vraag of je dan niet gewoon aan die capaciteit moet werken in plaats van kinderen, ouders, scholen en leerkrachten te gaan belasten. Dan moet je toch daar op werken? Deze discussie is dus nog gaande.

Minister Vandenbroucke heeft gezegd dat hij akkoord ging om die regels te bespreken. Ik heb dat momentum onmiddellijk opgenomen om aan tafel te schuiven. Ik heb gisteren de mensen van Sciensano, de RMG, iemand van de IMC en het AZG en van nog andere acroniemen die van toepassing waren, samengeroepen. Ik heb ook met de kabinetschef van minister Vandenbroucke een lange discussie gevoerd, waarbij we overeenstemming hebben over het feit dat die regels inderdaad moeten worden bijgestuurd. Dat vind ik echt goed. De RAG en de RMG proberen tegen de volgende IMC – dat is volgende week woensdag – al aanpassingen voor te stellen. De doelstelling is een ingrijpende afname van het aantal kinderen dat in quarantaine moet worden geplaatst. Hoe dat moet worden geoperationaliseerd, is de taak van de RAG en de RMG tegen de volgende IMC, dan zitten we daarover weer samen. Dat momentum moeten we dus zeker ook aangrijpen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, ik denk dat we echt trots kunnen zijn op ons Vlaamse onderwijs. Het advies om zich te laten vaccineren is enorm goed toegepast, zowel door leerkrachten als door leerlingen. Hoe meer gevaccineerden, hoe veiliger ook onze lokalen en onze collegezalen. Ik heb gemerkt dat zich laten vaccineren ook een soort van onderwijs is, een soort van leren. Ik heb dat heel goed gezien bij mijn zoon. Ik heb heel goed gezien wat het is om solidair te zijn met je gemeenschap en om verantwoordelijk te zijn naar anderen toe. En ik vind het heel mooi dat ons onderwijs daar een rol in speelt en dat heel wat scholen en lokale besturen daar allerlei initiatieven rond opzetten.

Ik heb niet echt een bijkomende vraag. Ik wil alleen nog maar zeggen dat ik hoop dat, mocht er een najaarsgolf komen, wij in Vlaanderen zeker afstandsonderwijs gaan kunnen vermijden. Voor mij blijft dat een noodoplossing. Het mag nooit het normaal worden. En ik hoop echt dat we daar nooit meer terug naartoe moeten.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank, minister voor uw antwoorden, die ons toch een heel stuk geruststellen. Ik onthoud: geen druk op de leerlingen, geen verschillende behandeling naargelang de vaccinatiestatus. Scholen kunnen ook niet vragen naar die vaccinatiestatus. Ik onthoud ook dat u zult proberen om zeker voor lagereschoolleerlingen minder quarantaine te realiseren. Dat lijken ons echt wel stappen in de goede richting.

Ik heb nog een concrete vraag. Op de website van het katholiek onderwijs stond dat er zeker tot en met 7 september, maar niet meer na 10 september, een onderscheid gemaakt werd in leerkrachten die in quarantaine moeten, naargelang hun vaccinatiestatus. Diegenen die gevaccineerd waren, konden met ziekteverlof gaan, om zo te zeggen, terwijl diegenen die niet gevaccineerd waren, bijvoorbeeld omdat ze een vaccinatie weigerden, afwezigheid voor verminderde prestaties (AVP) moesten nemen – onbetaald verlof dus – om hun afwezigheid gedurende die quarantaine te verantwoorden. Ik hoop dat het echt wel duidelijk is dit onderscheid niet verder gemaakt kan worden. Ik hoop dat dit een vergissing was van het katholiek onderwijs en dat er niet te veel leerkrachten het slachtoffer van geworden zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Namens de N-VA-fractie, en ook namens veel ouders en leerkrachten, wil ik u bedanken voor uw nuchterheid in dit debat. Ik wil dat echt benadrukken. Voor hetzelfde geld was u een dramaqueen, had u de scholen gesloten en waren ze nu nog altijd dicht. Dan waren we samen aan het wachten tot het coronavirus de wereld uit was. Dat moment zal er waarschijnlijk nooit komen. We kunnen dus alleen maar blij zijn dat u telkens – samen met alle onderwijspartners – ook in niet-evidente omstandigheden geprobeerd hebt om scholen en klassen open te houden. Want, ja, er zijn ook bij de leerkrachten, ook bij de directies en ook bij de ouders, mensen die schrik hebben. Ik begrijp dat. Als je in je omgeving iemand hebt gezien die zwaar heeft afgezien of zelfs overleden is door het coronavirus, dan begrijp ik dat mensen schrik hebben. Ik heb daar echt begrip voor. Maar we moeten wel opletten dat die schrik ons niet verlamt.

Met de filosofie om te willen gaan voor nul risico, komen we er niet. Minister, ik volg u dus in uw redenering dat die quarantaines er zijn om mensen te beschermen, want die hebben zich kunnen laten vaccineren. Als er nog mensen zijn die zeggen ‘verdorie, ik had me toch beter laten vaccineren’, dan is dit het moment. Men kan nog bellen naar alle vaccinatiecentra die open zijn om een afspraak te maken om zich te laten vaccineren. Dat is een feit.

Ik wil nog het volgende meegeven. Ik hoor vandaag ouders van leerlingen uit een klas waar vorige week een leerling besmet was, waar er deze week een nieuwe besmetting was en waar de hele klas in quarantaine moest. Welke vraag stellen die ouders dan in de WhatsAppgroep? ‘Wie houdt vandaag de klas bij?’ Al die kinderen zitten nu dus samen in een veranda bij een van de ouders, nog dichter bij elkaar dan ze in de klas zouden zitten. Ik wil hiermee aangeven dat dit echt van de pot gerukt is. Laten we daar alstublieft echt mee stoppen. Ik kan me wel inbeelden dat er in bepaalde regio’s van dit land, waar de vaccinatiegraad veel lager ligt, andere kopzorgen spelen. Daar is het een kwestie van het vaccineren van die ouders, collega’s.

Ik wil nog een punt aanhalen, minister, waar we ook naar moeten kijken. In dit lopende schooljaar zullen een aantal leerlingen 12 jaar worden. Ze zitten nu dus nog niet in de vaccinatiecampagne. Ze worden elk 12 jaar op een verschillend moment van het jaar. Daarom doe ik een oproep – die ik ook gedaan heb aan minister Beke – om daarvoor zo snel mogelijk een vaccinatiestrategie uit te werken. Want vanaf het moment dat ze 12 jaar zijn en niet gevaccineerd, hebben ze een ongeldig coronacertificaat. Ze zijn niet gevaccineerd en moeten opnieuw getest worden. Ik wil dus oproepen om dat zo snel mogelijk uit te werken, samen met minister Beke.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik denk dat we het er ondertussen allemaal over eens zijn dat we kinderen zoveel mogelijk naar school moeten laten gaan. Dat is ook de prioriteit van Vooruit, en dat is ook altijd zo geweest, omdat we weten hoe belangrijk dat is voor hun mentaal welzijn en voor hun leerprestaties. Maar corona is natuurlijk niet weg. Dat is nogmaals gebleken uit het cijfer van 1800 besmettingen bij leerlingen. Ik denk dus dat de bottomline gewoon is dat we alles op alles moeten blijven zetten om de scholen veilig te houden.

Ik heb een paar reacties op de pistes die ik hier gehoord heb. Wat de verplichte vaccinatie betreft: ik denk dat dat inderdaad niet realistisch is. Minister Vandembroucke heeft ook al gezegd dat dat zowel praktisch als juridisch heel veel tijd in beslag zou nemen als we dat mogelijk zouden willen maken. Voor mij is die discussie compleet niet aan de orde.

Wat we natuurlijk wel moeten doen, is veel meer werk maken van een doorgedreven ventilatiebeleid op school. Ik kom straks nog terug op de CO₂-meters. We zijn inderdaad heel enthousiast over de vaccinatieprojecten op scholen, om toch zoveel mogelijk leerkrachten en leerlingen er op een positieve manier toe aan te zetten om zich te laten vaccineren, als dat nog niet gebeurd is. In Brussel gebeurt dat met succes, in Vlaanderen ook. Ik denk dat er zeker ook in Brussel – versta me niet verkeerd – absoluut nog een schep bovenop gedaan kan worden, maar ook in Vlaanderen liggen daar concrete plannen op tafel, minister, om in samenwerking met minister Beke, nog meer scholen te overhalen om in dat soort vaccinatieprojecten te stappen.

Tot slot, wat betreft de roep om de quarantaine te versoepelen: het gaat over regels die eigenlijk nog maar twee weken geleden zijn afgeklopt in samenspraak met u, minister, als ik het goed begrepen heb. Dat neemt niet weg dat ik wel begrijp dat de vraag bestaat om die quarantaineregels te bekijken omdat we inderdaad natuurlijk niet willen dat leerlingen nog meer les missen. Voor ons blijft het dan wel heel belangrijk dat dat gebeurt in samenspraak met de experts – met onder andere de RAG en de RMG – om er ons van te vergewissen of er geen extra maatregelen nodig zijn om het risico op extra besmettingen zoveel mogelijk te beperken. Ik heb minister Vandembroucke horen zeggen dat hij bereid is om dat inderdaad te bekijken binnen de interministeriële conferentie. Minister, op welke manier bent u daarbij betrokken? Is dat ook afgestemd binnen de Vlaamse Regering? Zitten jullie met andere woorden op één lijn met minister Beke?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat het inderdaad vandaag niet opportuun is om een verplichting op te leggen aan het onderwijzend personeel. Dat is ook het standpunt van onze partij. Ik zou wel willen vragen – ik heb het idee dat dat in dit parlement wel meevalt – dat we niet te dogmatisch omgaan met de maatregelen. Want wat vandaag een goed idee lijkt, kan morgen compleet idioot zijn. Wat vandaag compleet idioot lijkt, kan morgen misschien wel een goed idee blijken te zijn. We hebben dat al een aantal keren gezien. De pandemie zorgt ervoor dat we goed voorbereid moeten zijn, maar dat we niet op alles voorbereid kunnen zijn. Ik denk dat maatwerk vaak nodig is.

Ik vraag me wel twee dingen af. Ten eerste, die quarantaineregels zijn nog maar een twee à drie weken geleden bepaald. We wisten dat wat nu gebeurt, zou gebeuren. Alle specialisten hebben ons daarvoor gewaarschuwd, maar nu vallen we precies uit de lucht: oei, wat hebben we nu aan de hand? Eigenlijk wisten we het wel al een beetje. Dat is wat mevrouw Goeman ook net aanhaalde. Ik vind dat ook heel vreemd. Mijn collega Vaneeckhout heeft die vraag ook aan minister Beke gesteld, of zal die alleszins nog stellen, als die vraag nog niet aan bod gekomen is, want ik heb begrepen dat die agenda ook redelijk vol is.

Ten tweede, minister, ik ben het met u eens: het mag niet zo zijn dat de gevaccineerden er alles aan moeten doen om de mensen die niet gevaccineerd zijn – en daar bewust voor kiezen – te beschermen. Het zou andersom moeten gebeuren, maar het is natuurlijk wel zo dat heel wat mensen ook in Vlaanderen te maken hebben met weinig antistoffen ondanks vaccinatie: kankerpatiënten, mensen met andere achterliggende aandoeningen en mensen die een orgaantransplantatie hebben ondergaan in het verleden. Ik ga ze niet allemaal opnoemen, maar die groep mensen bestaat toch uit meerdere tienduizenden. Ik denk wel dat we moeten zorgen dat die mensen ook beschermd worden. Nogmaals: ik pleit er niet voor dat we alles moeten dichtgooien om hen te beschermen, maar het is soms te gemakkelijk om te zeggen dat het alleen gaat om diegenen die bewust niet gevaccineerd zijn. Er zijn ook andere mensen die er niet voor kiezen dat ze weinig antistoffen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik wil ook even collega Daniëls bijtreden betreffende de min 12-jarigen. Nu zitten er in het eerste middelbaar ook kinderen, bijvoorbeeld geboren in de maand december, die nog geen 12 jaar geworden zijn en dus nog niet gevaccineerd zijn. Daarom ben ik heel blij dat u ook zegt dat er geen andere behandeling zal zijn, want zij hebben gewoon de kans nog niet gehad om zich te laten vaccineren. Mijnheer Daniëls, u zei dat Domus Medica oproept om niet alle kinderen met een snotneus te testen. Daar ben ik het zeker mee eens.

Ik moet er ook nog even op wijzen – misschien kan u dat meenemen in uw overleg, minister – dat de antigeentesten een goede aanvulling kunnen zijn. Je hebt direct resultaat. Ze zijn ook veel minder invasief, want ze moeten niet zo diep in de neus. Als er toch klachten zijn, als er bijvoorbeeld hard wordt gehoest of zo, dan kan op die manier ook snel een coronabesmetting worden uitgesloten en is er misschien ook minder nood aan quarantaines.

Loes Vandromme (CD&V): Ik sluit ook graag even aan. Ik wil misschien nog even verwijzen naar onze resolutie die we hier kamerbreed hebben goedgekeurd. Daarin werd toch ook heel wat verwezen naar de opstart van het nieuwe schooljaar. We kunnen allemaal een pluim op onze hoed steken, maar ik denk dat dat toch wel een signaal was dat we allemaal maximaal gepleit hebben om de scholen te openen.

Minister, u hebt al heel vaak samengezeten met de onderwijsclub. Voor mij is het niet helemaal duidelijk of de beslissing die nu genomen werd over de quarantaine, dan niet genomen werd in het bijzijn van die mensen? Want niet alleen Domus Medica, maar ook CLB's roepen op om de regels voor het testen terug te draaien. Het is wel absurd dat we alles mogen lossen, maar dat we strenger zijn in het testen. Vroeger werden kleuters niet getest, en waren kinderen in de lagere school niet als hoogrisicocontact erkend, als een medeleerling positief was.

Goed, het vaccineren helpt ons in elk geval. Wat mij interesseert, is wanneer scholen of CLB's op de hoogte zullen zijn van de vaccinatiegraad, want blijkbaar is dat nog niet het geval. Is daaromtrent al duidelijkheid? Ik had ook de vraag over de min 12-jarigen genoteerd.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Daniëls, een dramaqueen ben ik niet. Ik hou wel van drama, maar ik ben republikein.

Ik wou toch nog eens meegeven dat er, in heel de discussie rond de test- en quarantainemaatregelen, een recent rapport is van Sciensano. Ik denk dat ik het nog maar afgelopen vrijdag gekregen heb. Het is een thematisch rapport over de SARS-CoV-2-infecties bij kinderen en jongeren van 0 tot en met 17 jaar in België, over het schooljaar '20-'21. Dat is dus heel recent. In een samenvatting – want die

lezen wij politici vooral – staan de belangrijkste bevindingen. Die staan hier zelfs in een opvallend gearceerd gekleurd balkje. “Gegevens in dit rapport tonen aan dat het aantal bevestigde gevallen, en de seroprevalentie bij kinderen en jongeren weinig verschillen van de volwassen bevolking, maar dat COVID-19 bij kinderen en jongeren veel minder vaak leidt tot ernstige ziekte en overlijden.”

Vervolgens zijn er aanbevelingen. Een van de aanbevelingen is ‘reflecteren over proportionaliteit van de genomen maatregelen voor kinderen en jongeren in perspectief met de positieve impact van deze maatregelen op COVID-19-effecten bij deze kinderen en jongeren, en bij de andere bevolkingsgroepen’. Een tweede aanbeveling is ‘reflecteren over de teststrategie en doelstelling van testen, en over hoe het meest rationeel en relevant kan en/of moet worden getest’.

Dat is dus een studie van Sciensano zelf, die ik natuurlijk gebruikt heb om te zeggen dat we op grond daarvan toch wel kunnen bijstellen, omdat er zich wel wat problemen aandienen. Laat ons dat dus gewoon in de praktijk brengen.

Gisteren heb ik dan een scramble gedaan van verschillende CLB’s – die heb ik er natuurlijk wel bij betrokken –, pediaters, experts uit de RMG en van Sciensano. Dat was wel een pittige discussie. Men zei onder andere – zoals u ook zei, mevrouw Goeman – dat we die regels nog maar twee weken geleden hadden goedgekeurd. Et alors? Als dat in de praktijk een probleem blijkt te zijn, dan wijzigen we dat toch? If it ain’t broken, don’t fix it; if it’s broken, fix it. Wel, we gaan het fixen. Ik ben ook dankbaar dat minister Vandenbroucke heeft gezegd dat we dat evaluatiemoment wel wat dichterbij kunnen schuiven. Laat ons dat dus gewoon bekijken op grond van alle verschillende overwegingen, en deze studie van Sciensano zelf. Laten we die regels zo verregaand mogelijk versoepelen.

Wat betreft de thematiek van de kwetsbaren: ik denk dat net daarom minister Beke over de derde prik ook gezegd heeft dat we vooral moeten kijken hoe we de meest kwetsbaren nog een extra beschermlaag kunnen geven. Maar dat kan toch geen verantwoording zijn om zware beperkende maatregelen te gaan opleggen aan kinderen.

Wat de leeftijd van 12 jaar betreft, zijn wij opnieuw gebonden. Want u stelt mij verschillende vragen, verschillende medische vragen. Ik ben vooralsnog bevoegd voor het onderwijs, ook al is die bevoegdheid de afgelopen jaren ruim geïnterpreteerd en zijn wij ook bezig met contactonderzoek en dergelijke. Dat is allemaal onze bevoegdheid niet, maar soit, we doen het. De leeftijdsgrens van 12 jaar is arbitrair, maar is wel arbitrair bepaald op medische gronden, namelijk de erkenning en de acceptatie van het vaccin. En daar kan ik niets aan doen. Er zijn kinderen van 11 jaar die al in het eerste jaar secundair onderwijs zitten, dat is nu eenmaal zo. Maar daar kan ik niets aan doen. Ik kan geen vrijgeleide geven aan iemand om alsnog een vaccin te krijgen. Dat kan ik niet doen. Dat is een medische beslissing.

Er was nog een concrete vraag over de discussie over het ziekteverlof. Het gaat over dienstorder 46, over heirkraft. We zijn ook op dat vlak geschakeld naar het nieuwe normaal, waarbij we gestopt zijn met die regeling met betrekking tot heirkraft. Iedereen komt dus werken, tenzij je een doktersattest hebt natuurlijk.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Bedankt voor de bijkomende antwoorden, minister. Heel belangrijk is dat we de quarantainemaatregelen zoveel mogelijk kunnen terugschroeven. Ik hoop dat dat u gaat lukken en dat u een goede samenwerking kunt vinden om dat te realiseren, want het is echt niet te doen om dat nog langer vol te houden.

Wat de mondklappers betreft, is het natuurlijk goed dat dat al versoepeld is op school en dat de leerlingen het mogen afzetten als ze aan hun tafel zitten. Maar

als het aan ons zou liggen, zouden wij iedereen het recht geven om dat af te zetten en een heel stuk verder gaan. Leerkrachten vinden het absoluut niet logisch dat ze dat weer verplicht moeten opzetten als ze moeten rondgaan of in de gang of in de leraarskamer lopen, en soms ook op de speelplaats en zo verder. Ze willen er echt wel van af. En diegenen die dat willen dragen: geen probleem, laat hen dat doen, als ze zich daar veiliger mee voelen. Maar wij denken dat het niet logisch is dat je het op café de facto mag afzetten, als je als leerkrachten samen op café gaat na school, maar dat het in de leraarskamer op moet blijven. Ik denk dat we daar echt van af willen. Vandaag lees ik in Het Laatste Nieuws: 'Vlaanderen wil af van mondmasker'. Dat gaat over het overleg van morgen. Maar de Franstaligen staan daar huiverachtig tegenover. Ik hoop dat we dat in Vlaanderen toch kunnen doorduwen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Over de mondmaskers kunnen we veel zeggen, ook dat we hier in het parlement meters van elkaar zitten. Op het moment dat we potentieel het virus uitstoten, zetten we het af. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ik wou het net zeggen: het parlement is geen café. En de leraarskamer is ook geen café, wat bij dezen bewezen is.

Ik wil toch nog even terugkomen op de basisredenering die de minister ontwikkelt en die juist is. Die quarantaines waren er om ervoor te zorgen dat kinderen hun ouders of grootouders die nog niet gevaccineerd waren, niet zouden besmetten. Dat was de basisfilosofie. Maar die zijn nu gevaccineerd, in Vlaanderen. Ik hoor collega Goeman net zeggen dat het in Brussel ook met succes gaat. Ik weet niet wat u succes noemt, maar 91 procent in Vlaanderen, dat noem ik een dikke grootste onderscheiding, met felicitaties van de jury. 63 procent, dat is net een voldoende. Ik denk dus dat daar nog een stevig tandje bij moet worden gestoken. Laat ons in ons Vlaams beleid nu niet gehinderd worden door andere regio's die hun zaakjes niet op orde krijgen. Dat wil ik nog even meegeven.

Minister, het klopt dat het vaccin niet is vrijgegeven voor min 12-jarigen. Dat is juist, maar mijn oproep en vraag, vooral ook aan uw collega Beke, is: begin maar al na te denken over diegenen die nu 12 jaar worden. Want de vaccinatiecentra gaan dicht. Moeten die naar de regioapotheken waar gevaccineerd wordt? Gebeurt dat door het CLB? Gebeurt dat door de huisarts? Begin daarover na te denken. De leerling die op 1 november 12 jaar wordt, als de vaccinatiecentra dicht zijn, hoe, waar en wanneer gaat die, als die gevaccineerd wil worden, zo snel mogelijk gevaccineerd worden? Dat is de oproep die ik bij dezen nog wil lanceren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de voorstellen van enkele onderwijsverstrekkers om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken – 4289 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zijinstromers in het onderwijs – 4343 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tekort aan leraren in het algemeen, en leraren wiskunde in het bijzonder – 4380 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voor de start van het nieuwe schooljaar deden de topmannen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en het GO! enkele opmerkelijke voorstellen die het lerarenberoep aantrekkelijker moeten maken. Voor Koen Pelleriaux, de nieuwe topman van het gemeenschapsonderwijs is het een topprioriteit om het statuut van leerkrachten de komende jaren flexibeler te maken. Dat zal volgens hem de onderwijskwaliteit ten goede komen. Volgens de heer Pelleriaux vraagt het onderwijs op dit moment immers te veel van de leerkrachten. Om de takenlast beter te verdelen, zouden ze meer moeten samenwerken, het werk herverdelen en zich zo meer specialiseren. Sommige leerkrachten zouden bijgevolg niet meer voor de klas moeten staan. Dat flexibele personeelsbeleid zou in handen komen van de directeur, die deze differentiatie moet sturen. Dit is op zijn zachtst uitgedrukt een opvallend voorstel, zeker gelet op het tekort aan handen in de klas waar ons onderwijs mee geconfronteerd wordt.

De voorstellen worden ook niet overal erg warm onthaald. Zo zijn de onderwijsvakbonden allesbehalve enthousiast. Ze wijzen op het belang van de autonomie van leerkrachten. Die zou met deze voorstellen in veel gevallen verdwijnen. En ook heel wat directeurs stellen zich vragen bij de praktische uitwerking. Ze vrezen bovendien bijkomende administratieve rompslomp.

Daarnaast pleitte ook Lieven Boeve voor enkele bijzondere personeelsveranderingen. Hij wil dat scholen vaker met gemengde schoolteams werken van leraren met een bachelor- en leraren met een masterdiploma. Leraren met een masterdiploma in het basisonderwijs moeten volgens Boeve ook beter vergoed worden. Ook voor Pelleriaux is een hoger loon voor leerkrachten geen taboe.

Minister, wat vindt u van de voorstellen van bovengenoemde onderwijsverstrekkers? Hoe rijmen die met de doelstelling om meer handen in de klas te krijgen?

De heer Pelleriaux wil het statuut van leerkrachten flexibeler maken zodat scholen een modern hr-beleid kunnen voeren. Hoe staat u tegenover dit principe? Zal dit de job van leerkrachten aantrekkelijker maken? Welke bijkomende maatregelen liggen er in het vooruitzicht om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken?

De heer Pelleriaux pleitte ook voor de uitbouw van een opleiding lager onderwijs aan de universiteit. Zal zo'n opleiding leiden tot betere leerkrachten in het lager onderwijs? Is er volgens u nood aan zo'n opleiding?

Schooldirecteurs zijn vaak bepalend in het al dan niet uitstippelen van een modern hr-beleid. In welke mate voorziet u bijkomende training en middelen om hen hierin te ondersteunen?

Recent lanceerden de lerarenopleidingen en het onderwijsveld een nieuwe media-campagne met de hashtag #proudtoteach. Concreet kunnen leraren en onderwijs-medewerkers de hashtag gebruiken bij berichten op hun sociale media of het campagnebeeld toevoegen aan hun profielfoto. In welke mate ondersteunt u deze campagne? Hoe staat u tegenover de inzet van mediacampagnes om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Het lerarentekort neemt steeds grotere en op sommige plaatsen dramatische proporties aan. Op de vooravond van 1 september stonden in veel Vlaamse en zeker ook Brusselse scholen nog vacatures open, wat voor veel stress en extra druk zorgt bij directies en in het hele schoolteam.

In alle eerlijkheid, minister: er bestaat op korte termijn inderdaad geen magische oplossing om dit probleem op te lossen, maar het is duidelijk dat zijinstromers een belangrijke rol kunnen spelen om de nood zoveel mogelijk te lenigen. Voor Vooruit moet daar volop op worden ingezet. Dat is niet meer dan logisch.

In die zin is het bemoedigend dat dit jaar reeds 2818 mensen uit de privésector zijn overgestapt naar het onderwijs. Dat is 15 procent meer dan vorig jaar en het hoogste aantal zijinstromers in het onderwijs ooit. Het grootste deel van de zijinstromers trok naar het secundair onderwijs, 679 gingen naar het basisonderwijs en 228 naar de hogescholen. Het is nog even afwachten in welke mate hier ook het corona-effect heeft gespeeld, waarbij veel mensen die, al dan niet tijdelijk, hun job hebben verloren, kozen voor meer zekerheid met een baan in het onderwijs. Maar deze stijging zal zeker ook samenhangen met de aangekondigde uitbreiding van het beleid inzake zijinstromers. Dat vinden wij een goede zaak. Als het goed is, zeggen we het ook.

Sinds het schooljaar 2020-2021 kunnen mensen die de overstap van de privésector naar het onderwijs maken, tot acht jaar anciënniteit meenemen. Dat gaat dan wel enkel indien de zijinstromer les gaat geven in een van de knelpuntvakken. Ik moet ze niet opsommen, want u kent ze. De maatregel geldt niet met terugwerkende kracht. Daarmee is zeker een stap in de goeie richting gezet, maar we zijn er nog niet.

U hebt aangekondigd dat u het aantal vakken wilt uitbreiden, maar er moet wat ons betreft nog meer gebeuren om de zijinstroom te versterken, omdat we echt denken dat dit op korte termijn dé manier is om het lerarentekort aan te pakken.

Heel concreet heb ik deze vragen, minister.

Kunt u er niet voor zorgen dat meer zijinstromers anciënniteit kunnen meenemen? U gaat die knelpuntvakken uitbreiden, maar hebt u al een idee welke vakken er op die lijst komen te staan?

Is het ook geen piste om zijinstromers – indien ze die hebben – meer dan acht jaar anciënniteit mee te geven? Ik denk dat dat kan helpen om de job nog aantrekkelijker te maken.

Zult u ook budget voorzien om de validering van anciënniteit van zijinstromers te vergroten zodat meer zijinstromers van dit voordeel kunnen genieten?

En zult u ervoor zorgen dat ook zijinstromers die voor het schooljaar 2020-2021 reeds als leerkracht waren gestart, hun anciënniteit uit de privésector kunnen meenemen? Ik hoor nu vaak dat leerkrachten die de stap in het verleden al hadden

gezet, ontmoedigd worden door het feit dat er een groot verschil is met de mensen die nu de stap zetten. Daardoor overwegen ze ook wel eens om af te haken, en dat moeten we in ieder geval vermijden.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is een bekend probleem, minister. Eén week voor de start van het nieuwe schooljaar waren de secundaire scholen nog op zoek naar meer dan 1.250 leerkrachten. Vooral de leerkrachten wiskunde vormden een knelpunt. Volgens de website van VDAB stonden er eind augustus nog 234 vacatures open voor leerkrachten wiskunde. Ik heb vanmorgen nog eens gekeken. Vandaag zijn dat er nog meer dan 150. Dat is allicht nog een onderschatting, omdat niet alle scholen hun vacatures op de VDAB-website publiceren.

Ik geef nog een paar cijfers om de problematiek beter te kaderen. In het schooljaar 2019-2020 telde het secundair onderwijs zo'n 8.418 leerkrachten wiskunde. Maar het probleem is dat slechts 1.609 leerkrachten de kwalificatie van bachelor in het onderwijs, onderwijsbevoegdheid wiskunde bezaten. 194 waren in het bezit van een masterdiploma wiskunde, fysica of ingenieurswetenschappen. Uit eerdere cijfers bleek al dat 8 van de 10 startende leerkrachten in de derde graad niet beschikken over een diploma uit een wiskunderichting.

Daar komt nog het probleem bij van de startende leerkrachten die er binnen de 5 jaar mee ophouden. Dat is ook een heel grote groep. Voor de betrekking van leerkrachten wiskunde komt daar nog eens bij dat het aantal afgestudeerden uit een wiskundige masterrichting beperkt is en blijft. In het schooljaar 2019-2020 studeerden er 38 masters in de wiskunde af. 11 hiervan begonnen hun loopbaan in het onderwijs. Dat zijn toch lage aantallen voor grote noden.

Van de startende masters wiskunde in het onderwijs begint het merendeel met een deeltijdse tewerkstelling. Dat is nog een bijkomende problematiek. Ik ga het niet helemaal schetsen, maar als u vandaag de vacatures bekijkt, gaan de meeste over deeltijdse tewerkstelling wiskunde. Dat is niet onmiddellijk een heel attractieve beginsituatie. Ik ga niet alle cijfers opnoemen, maar er komt ook bij dat van diegenen die starten binnen wiskunde, er heel veel het onderwijs snel verlaten. Bovendien gaan heel wat mensen die wiskunde gaven met pensioen. Dat zijn vaak wél mensen met de juiste of specifieke kwalificaties. Dat zorgt ook voor bijkomende problemen. Niet alleen wij vinden dat, maar ook de Vlaamse Vereniging voor Wiskundeleraars (VWV) trekt aan de alarmbel. Ze maken zich niet enkel ongerust over de hoogste graden, waar nog slechts 16 procent van de beginnende leerkrachten over een geschikt wiskundig masterdiploma beschikt, maar ook over de lagere, waar een goede helft van de startende leerkrachten zelf geen wiskunde aan de lerarenopleiding volgde. De vereniging stelt vast dat in steeds meer Vlaamse scholen geen enkele wiskundige aan de slag is.

U rekt voor een stukje op zijinstromers om het probleem op te lossen. U hebt geregeld dat mensen 8 jaar anciënniteit kunnen meenemen om twijfelaars over de brug te halen om een loopbaan te beginnen. In veel gevallen zal dat niet voldoende zijn om dat probleem te verhelpen. Het is wel zo dat er in het schooljaar 2019-2020 zo'n 2.800 zijinstromers waren. Dat is meer dan het jaar daarvoor. Maar daarvan waren er maar een goede 100 die als wiskundeleerkracht begonnen. Dat zijn veel cijfers. Ik wilde hiermee de context schetsen, om aan te geven dat de problematiek toch wel heel erg nijpend is.

Ik heb daarom de volgende vragen.

Er is een nijpend tekort aan leerkrachten wiskunde die over een geschikt diploma beschikken. Toch heeft slechts ongeveer een derde van de leraren wiskunde een voltijdse tewerkstelling. Hoe kunt u deze schijnbare paradox verklaren?

De uitstroom van masters in de wiskunde is laag. Een derde van de afgestudeerden begint een loopbaan in het onderwijs. Zult u stappen ondernemen om de opleiding tot master in de wiskunde aantrekkelijker te maken? Zo ja, aan welke stappen denkt u dan?

Ongeveer 54 procent van de startende leraren wiskunde in de lagere graden heeft geen wiskunde gevolgd tijdens de lerarenopleiding. Zult u ook hier stappen nemen om de opleiding tot leerkracht wiskunde aantrekkelijker te maken? Zo ja, aan welke denkt u dan?

Van de tienduizend studenten die jaarlijks als leerkracht wiskunde afstuderen, komt maar een kleine groep in het onderwijs terecht. Werd onderzocht waarom zo weinig studenten die stap naar het onderwijs zetten? Zult u ook acties nemen om dat te verhelpen?

Mijn volgende vraag is analoog aan degene die mevrouw Goeman net stelde. Bij de overstap van de privésector naar het onderwijs kan men acht jaar anciënniteit meenemen. Dat lijkt veel, maar iemand van 50 jaar die bijvoorbeeld van een bank komt en wiskunde gaat geven in het onderwijs, heeft dan het loon van een 29-jarige. Het zou toch interessant zijn om die persoon een wat meer concurrentieel loon te geven. Kunt u ons een idee geven van wat dat loonverschil behelst?

Mijn laatste vraag gaat over de zijinstromers voor leerkracht wiskunde. Zijn de cijfers voor het schooljaar 2020-2021 al bekend? Over welke aantallen gaat het? Stijgt dat aantal? Als dat niet stijgt, lijken me initiatieven nodig om dat aantal zijinstromers te verhogen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat de voorstellen die gelanceerd werden, boeiende en interessante stof voor discussie vormen. Als het gaat over het lerarentekort, is er natuurlijk geen 'silver bullet', geen alleenzalmakende maatregel. We worden daar al een tijdje mee geconfronteerd en het wordt natuurlijk acuter omdat de hele arbeidsmarkt in Vlaanderen kampt met een krapte. Er heerst dus een ongelooflijke concurrentiestrijd, die wij als beleidsdomein, als sector, moeten aangaan met andere sectoren.

Wat hebben we al gedaan? Ten eerste hebben we het systeem ingevoerd waarbij nieuwe zijinstromers tot acht jaar anciënniteit kunnen meenemen. In het meest positieve geval maakt dat toch een verschil van 300 euro netto per maand – dat scheelt toch wat. Ik kom daar straks nog op terug.

Ten tweede hebben we het lerarenplatform in het basisonderwijs onmiddellijk verlengd tot en met het schooljaar 2023-2024. Daarenboven kunnen de aanstellingen al plaatsvinden vanaf 1 september, terwijl dat vroeger 1 oktober was. De beginnende leerkrachten die worden aangesteld in een lerarenplatform, krijgen daardoor dus onmiddellijk voor een volledig schooljaar werk- en financiële zekerheid.

Op 1 januari van dit jaar kregen ook meer tijdelijke personeelsleden een kans op een vaste benoeming.

Vanaf dit schooljaar wijzigen de voorwaarden betreffende de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur en vaste benoeming. Hierdoor zullen tijdelijke personeelsleden vanaf dit schooljaar sneller duidelijkheid krijgen over werkzekerheid na een schooljaar prestaties bij eenzelfde schoolbestuur of in eenzelfde scholengemeenschap. Hierdoor zullen tijdelijke personeelsleden ook sneller uitzicht krijgen op een vaste benoeming. Daardoor kunnen we ook jong talent dat instroomt in het onderwijs, beter en sneller bij ons houden.

Dat gaat natuurlijk hand in hand met de evaluatieprocedure – u weet wel: de procedure die desgevallend leidt tot ontslag. Ik denk dat dat ook heel belangrijk is voor de maatschappelijke appreciatie, de status, de waardering van deze fantastische job van leerkracht. De vaste benoeming wordt soms wat besmeurd doordat sommigen die gebruiken als een schild voor onwil of onkunde. Die zullen er stelselmatig uit gaan. Dat is een goede maatregel.

Daarnaast hebben we nu net de cao XII goedgekeurd, waarbij toch ook een sterk signaal van een bekommernis omtrent de onderwijskwaliteit uitgaat, maar even goed omtrent de opwaardering van de job van leerkracht en de appreciatie daarvoor. En 'put your money where your mouth is': we hebben daar inderdaad niet gekozen voor een lineaire loonsverhoging, maar wel voor gecibleerd werken. We maken het mogelijk dat de fietsvergoeding eindelijk wordt verhoogd van 15 naar 21 cent, er is een internetvergoeding van toch 240 euro per jaar en er wordt een bedrag van 500 euro per leerkracht voorzien om hen digitaal te equiperen. Ook hebben we aandacht voor de opleiding, de navorming en de bijscholing van leerkrachten. Want ICT-materiaal is één zaak, daar echt mee aan de slag kunnen bij het lesgeven is iets anders. Daarom hebben we extra middelen, 10 of 15 miljoen euro, voorzien om te kunnen investeren in het opleiden van leerkrachten en ICT-coördinatoren, zodat we nog beter aan de slag kunnen met de nieuwe digitale lesinhouden in de klas.

Wat zit er nog in? Een van onze problemen is de vroegtijdige uitstroom uit het onderwijs. Daarom hebben we specifieke middelen voorzien voor de aanvangsbegeleiding: het begeleiden van startende leerkrachten, van jong talent dat we bij ons willen houden, niet alleen vanwege de versnelde vaste benoeming, maar ook door een betere aanvangsbegeleiding.

Een ander element dat ik u zeker ook niet wil onthouden uit de cao XII, is dat we toelaten dat leerkrachten zich veel meer kunnen concentreren op datgene waar ze voor opgeleid zijn, waarvoor ze eigenlijk in die job gestapt zijn: het lesgeven. We laten toe dat ze meer vrijgesteld kunnen worden van andere taken zoals administratie of toezicht – taken die niet rechtstreeks te maken hebben met het lesgeven –, waarover je lokale afspraken kan maken.

Wat betreft de schooldirecteurs – of de schoolleiders, zoals men dat dan noemt –: we investeren bijkomend in de al bestaande professionaliseringsmiddelen in professionaliseringstrajecten voor leiderschap om, aan de hand van het ondersteunen van collectieve leerprocessen, ook directeurs te versterken met het oog op herstel en veerkracht in Vlaamse scholen.

We hebben het er daarstraks over gehad, ik moet er niet over uitweiden en de suggesties werden gedaan: dus ook in de nieuwe cao XII hebben we het al gehad over die loonspanning. Maar in de praktijk is voor basisscholen de beleidsondersteuning die we voorzien misschien nog belangrijker, omdat je vaststelt dat heel wat directeurs vandaag heel wat managementtaken op zich moeten nemen die eigenlijk niks te maken hebben met het pedagogische luik. We gaan daar een nieuwe mandaat voor creëren: beleidsondersteuner. Dat is iemand die hoger opgeleid is dan een administratief medewerker en ook meer over die managementskills beschikt en kan zorgen voor het bijstaan van de directeur.

Volgende stappen die we nog gaan nemen, is onder andere de communicatiecampagne en de communicatiestrategie afwerken. Een tweede stap zijn de zijinstromers. Ja, ik ben bereid, ik wil absoluut – gezien het succes dat we nu al hebben na één schooljaar – de lijst met knelpuntvakken verruimen. Je moet keuzes maken. Je kunt zeggen: 'Geef meer dan acht jaar anciënniteit.' Je kunt van alles beloven en uitgeven. Je moet natuurlijk in de hele ton van maatregelen en suggesties zien wat de productiviteit is in functie van het lerarentekort, wat de productiviteit is van elke

euro die je extra ter beschikking hebt. Hoe ga je die dan het best inzetten? We hebben inderdaad op grond daarvan gecibleerd op acht jaar. Je moet keuzes maken. Ik kies dan liever eerst voor het uitbreiden van die lijst knelpuntvakken, want nu zijn er veel mensen die wel interesse hebben, maar die plots stoten op de beperkte lijst en zeggen: 'Ik ben daar niet bij, dan ga ik het toch niet doen.' Over die acht jaar, of dat meer kan zijn, krijg ik niet zoveel reacties. Iedereen zou graag hebben dat dat meer is. Acht jaar is al voldoende om een slok op de borrel te schelen.

Die 300 euro netto, in het meest positieve geval, is wel iets om de mening van mensen grondig te kunnen beïnvloeden. Ik wil in eerste instantie werk maken van het verlengen van de lijst, en ICT zal daar zeker en vast wel bij zijn. Dat hadden we ook al meegegeven, en dat was ook de expliciete vraag van enkele collega's hier, meer dan terecht.

Een derde element waar we nu mee bezig zijn, is het aantrekkelijker maken van de lerarenopleiding. Ik denk dat we die aantrekkelijker kunnen maken door de lat hoger te leggen, door een beetje meer trek in de schouw te veroorzaken. De perceptie ten aanzien van die lerarenopleiding, ook al is ze niet terecht, is er. Daar moeten we op werken, en dus moeten we ervoor zorgen dat we daar de lat hoger leggen. We moeten ervoor zorgen dat de ijkingsproef in het begin ook telt en belang heeft, dat je daar iets mee aankunt. Vandaag maakt het niet uit wat je daarop invult, want men doet er niets mee. We moeten zorgen dat je echt verplicht wordt om te remediëren wanneer er tekorten vastgesteld worden. De inzet en de appreciatie van die ijkingsproef zal dus ongelooflijk gaan toenemen.

Bij de andere gesuggereerde maatregelen gaan we altijd moeten kijken naar de effectiviteit en de proportionaliteit en niet alleen naar het criterium 'het klinkt goed'. Voor elke euro die je extra zou gaan investeren moet de grootste winst, de grootste opbrengst gehaald worden in functie van het tegengaan van het lerarentekort.

In verband met de flexibiliteit van het statuut: er is ook binnen de huidige regelgeving wel wat ruimte voor flexibiliteit voor wat de personeelsorganisatie betreft. Denk bijvoorbeeld aan de bpt-uren (bijzondere pedagogische taken) die maximaal 3 procent uitmaken van het lestijdenpakket. Op grond van een lokaal akkoord kan dat zelfs meer zijn. Die uren kunnen door de scholen in alle autonomie aangewend worden om de pedagogisch-didactische organisatie te optimaliseren. Ik ben ook steeds bereid om daar naar een suggestie te kijken, maar we moeten wel zien dat we niet raken aan het principe van voldoende handen in de klas. Ook daar moeten we kijken naar de evenwichten. Vandaag zijn er reeds meer dan 2100 voltijdse leerkrachten die niet voor de klas staan, maar die andere taken toegewezen krijgen. Leerkrachten in de klas is toch onze eerste bekommernis.

Heel specifiek wat wiskunde betreft, is de nood inderdaad hoog. Vaak hebben startende leerkrachten niet onmiddellijk een voltijdse opdracht. Hoewel er op macroniveau een tekort is, betekent dat niet altijd dat men in een specifieke school, op microniveau dus, steeds een voltijdse opdracht wiskunde kan aanbieden. Maar gezien de schaarste kunnen wiskundeleerkrachten die dat wensen na verloop van tijd meestal wel voltijds aan de slag.

Het zal dus een werk zijn van blijvende inzet, en van blijvende suggesties, waarmee we altijd aan de slag kunnen gaan. Ik moet wel zeggen dat we, onder andere met de genomen maatregelen, en zeker met de cao XII, absoluut stappen vooruit zetten.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Dank u wel, minister, voor het uitgebreide antwoord. Er zijn deze legislatuur inderdaad al heel veel gerichte maatregelen genomen om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken. Ik heb tijdens het reces eens opgeleest hoeveel maatregelen dat zijn – soms komt mijn 'nerderige' kant boven –, en ik

kwam aan 21. U hebt er enkele van opgesomd. Dat is dan nog los van de cao XII, maar daar komen we deze namiddag nog op terug.

Ik heb nog een vraag. U had het ook over voorstellen die altijd worden gedaan. Ik heb natuurlijk ook weer een voorstel om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken, maar dan meer in de zin van het opvullen van noden in verband met het lerarentekort. Uit het antwoord op een recente schriftelijke vraag van mezelf blijkt dat steeds meer leerkrachten die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, aan de slag willen blijven. Dat aantal stijgt jaar na jaar. Ik weet natuurlijk dat dat een oplossing is die naast andere oplossingen staat, uiteraard. Maar misschien is het ook wel een idee om daarnaar te kijken. Misschien zou u een bevraging kunnen lanceren bij recent gepensioneerde leerkrachten, om hen warm te maken om toch nog te blijven lesgeven, al dan niet parttime. Dat is ook gebeurd in Nederland, en daar is dat wel een redelijk succes geweest. 'Wijs Grijs in het Onderwijs', heette het daar. Dat is misschien ook een idee, om naast de andere maatregelen die al genomen zijn, ervoor te zorgen dat het tekort wordt opgevangen.

En dan heb ik nog een tweede vraag. In de commissievergadering van 3 juni zei u, bij een vraag van mevrouw Meuleman, dat u in het kader van meer diversiteit binnen het lerarenkorps een nulmeting zou houden naar de herkomst van het onderwijspersoneel. Kunt u daar misschien al iets meer over vertellen? Het ging toen over groepen die mogelijk ondervertegenwoordigd zouden kunnen zijn, om daar dan specifiek op in te spelen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik denk toch echt dat het tijd is om alle zeilen bij te zetten en dus niet alleen meer vakken te erkennen voor die nieuwe anciënniteitsregeling, maar, zoals ik al zei, ook het aantal jaren anciënniteit dat kan worden erkend, uit te breiden. Zeker oudere werknemers, die al in een verder gevorderd stadium zitten van hun loopbaan en die op zich de stap naar het onderwijs wel overwegen, om aan een nieuwe uitdaging te beginnen, doen dat wel deels uit idealisme, maar natuurlijk zijn daar grenzen aan. Die willen niet te veel loon verliezen. Ik denk dus echt dat dat iets is om verder over na te denken, net als over het idee om de regeling uit te breiden naar de vroegere zijinstromers, om de uitval tegen te gaan.

Als ik het budget bekijk, lijkt het mij dat daar nog wel wat ruimte is. Als ik het goed heb, voorziet u 4 miljoen euro extra per jaar voor de zijinstromers, boven op een bedrag dat al voorzien was van 1,3 miljoen euro. Dat geeft 5,3 miljoen euro per jaar, maar tijdens de begrotingsaanpassingsbespreking kwam mij ter ore dat er dit jaar 3,9 miljoen euro is doorgeschoven naar een fonds dat door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) wordt beheerd, omdat het dus niet is uitgegeven. Hoe verklaart u dat? Dat lijkt mij gewoon vreemd, aangezien er dit jaar zoveel zijinstromers zijn ingestapt. Gaat dat budget dan nog verder worden opgebruikt in de loop van 2021? En erkent u dat er dus nog steeds budgettaire marge is om die anciënniteitsregelingen uit te breiden?

Dan heb ik nog een tweede vraag, heel specifiek over het lerarentekort in het basisonderwijs. Ik maak van de gelegenheid gebruik om ook eens door te gaan op het probleem van de masters in het basisonderwijs. Leerkrachten met een masterdiploma in het basisonderwijs hebben het bekwaamheidsbewijs 'ander of voldoende geacht', terwijl leerkrachten met een bachelordiploma het bekwaamheidsbewijs 'vereist' hebben. En in functie van het bekwaamheidsbewijs dat je hebt, verdient je meer of minder. In de praktijk betekent dat dat masters minder of evenveel verdienen als bachelors in het basisonderwijs. Mijn collega Vandenberghe heeft daar al veel vragen over gesteld. En daaruit blijkt bijvoorbeeld dat 40 procent van de onderwijzers basisonderwijs met een masterdiploma vandaag minder wordt betaald

dan leerkrachten met een bachelordiploma. Het hoeft niet te verbazen dat dat natuurlijk een reden is om te vertrekken uit het basisonderwijs. We willen dat de ongelijkheid in lonen tussen leerkrachten met bachelor- en masterniveau wordt rechtgetrokken. En dus is mijn vraag of daar op dit moment naar wordt gekeken. Ik denk echt dat dat, in ieder geval ook voor het basisonderwijs, een heel groot verschil zou maken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik weet natuurlijk wel dat u al heel wat maatregelen genomen hebt. Ik ga er ook van uit dat u echt uw best doet om er het beste van te maken. Dat niet alles tegelijk veranderd kan worden, daar heb ik ook alle begrip voor. Het omgekeerde zou van misplaatste ambitie getuigen.

Maar een van de allerbelangrijkste vragen lijkt mij toch hoe het komt dat er zo'n groep leerkrachten die gestudeerd hebben voor leerkracht, niet eens start in het onderwijs. Die studie is volgens mij nog nooit echt gebeurd. Hoe komt het dat zoveel mensen zelfs niet beginnen in het onderwijs, terwijl ze daarvoor gestudeerd hebben? Iedereen doet natuurlijk wat hij wil, maar ik vind het wel een vreemd gegeven dat als je kiest voor een bepaalde specifieke opleiding, je er dan toch voor kiest om iets anders te gaan doen. Ik zou echt willen weten hoe dat komt. Bent u bereid, minister, om dat ten gronde te laten onderzoeken? Ik weet wel dat er de voorbije jaren een paar particuliere onderzoekjes geweest zijn om dat op een beperkte schaal wat in beeld te brengen, heel gericht. Maar het globale beeld daarvan is mij niet bekend. En ik denk dat, om gepaste maatregelen te nemen, we moeten weten hoe dat komt. Meten is weten, ook op dit vlak.

Als het over anciënniteit gaat, begrijp ik dat u niet kunt zeggen dat we iedereen maximale anciënniteit gaan geven. Dat zou natuurlijk een beetje absurd zijn. Maar ik heb het zelf eens opgezocht: het verschil tussen 7 of 8 jaar anciënniteit en 25 jaar anciënniteit is 1800 euro bruto voor een licentiaat in het onderwijs. Dat is best wel veel geld.

Nogmaals, we moeten allemaal langer werken: tot 67 jaar of misschien wel langer. Wel, ik hoop dat er veel mensen uit de privésector, mensen die in de bancaire sector werken, mensen uit industriële sectoren, uit de chemiesector of waar dan ook als ze 50 jaar zijn en beginnen na te denken of ze dat nog wel willen, de overstap naar het onderwijs maken. Als je die mensen echt naar het onderwijs toe wilt leiden, moet je echt wel meer doen dan die acht jaar anciënniteit want dan beginnen ze aan het loon van een 30-jarige collega. Dat is volgens mij geen werkbaar model, zeker niet voor specifieke beroepen waar nu al een tekort aan is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik denk dat er in deze commissie en bij uitbreiding in het parlement niemand te vinden is die niet bekommerd is om het lerarentekort en de kwaliteit van de lerarenopleiding en de leerkrachten. Mijnheer Danen, inderdaad, als je in een school niemand hebt met een bekwaamheidsbewijs wiskunde, hoe ga je dan nog mensen warm maken om wiskunde te gaan studeren? Dat is een cirkel die zichzelf in stand houdt. We delen vanuit de N-VA absoluut die bekommernis. Maar ik wil toch een beetje de handrem zetten op al te gemakkelijke, populistische ideeën waarbij we die mensen alle anciënniteit geven en ze dan wel zullen komen.

Ik stel vast dat deze coalitie met de N-VA, CD&V en Open Vld er nu wel in geslaagd is om als eerste acht jaar anciënniteit te geven voor zijnstroom. Er zijn andere ministers geweest die daar grote ronkende titels over hadden – om minister Smet niet te noemen –, maar hij heeft welgeteld nul jaar gerealiseerd, omdat hij er geen geld voor wou vrijmaken. Deze coalitie en minister Weyts hebben er wel geld voor vrijgemaakt. Mag dat meer zijn? Ja, dat mag meer zijn, maar ik volg de redenering

van de minister om dan eerst te kijken naar de knelpuntberoepen. Ik denk dat dat een goede strategie is.

Als u zegt dat er nog geld is en dat we daarmee iets kunnen doen, dan moeten we er wel voor opletten dat het geen jojo wordt, in de zin van: we hebben nu nog wat geld over en geven tien jaar en volgende keer hebben we iets minder en wordt het zeven jaar. Dat mogen we niet doen. Dat geeft aan mensen ook geen rechtszekerheid.

Ik wil er ook op wijzen – en dat is introspectie – dat schoolbesturen, scholen, directies ook exitgesprekken moeten doen. Waarom stopt iemand op de school? Er zijn er ook heel wat die stoppen in een school maar naar een andere school gaan. Het ligt ook niet altijd aan het beleid of aan de regels waar de overheid iets aan kan doen, maar ook aan de sfeer op school. Ik vind dat ook een belangrijk issue om te bekijken. Dan zou ik ook op mijn eigen school wel willen weten waarom mensen vertrekken. Waarom vertrekken ze? Waarom komen ze niet terug? Waarom vertrekken ze en zien we ze nadien terug als zijinstromer? Dat is een belangrijke vraag. Ik denk dat introspectie bij de inrichtende machten ook niet onbelangrijk is. Die oproep wil ik bij dezen dan ook doen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Nog een bijvraagje, minister. U hebt een aantal zaken gezegd over die cao. We kunnen daar natuurlijk nog verder op ingaan, maar sommige koepels waren er toch niet zo gelukkig mee, onder andere omdat vakbondsvertegenwoordigers meer uren krijgen voor hun syndicale taken. Ziet u dat puur als een compromis waarbij de peer in twee moest worden gedaan? Of vindt u het wel degelijk zinvol dat dat zo gebeurt? Die mensen trekken dan eigenlijk weg uit het onderwijs, waar er juist een tekort aan leerkrachten is.

Loes Vandromme (CD&V): Ik sluit zelf ook graag nog kort aan.

We hebben er alles aan gedaan om tijdens corona de scholen open te houden. We hebben dat schouder aan schouder gedaan. Ik denk dat we dat nu opnieuw moeten doen, schouder aan schouder staan met alle actoren om ervoor te zorgen dat we de scholen kunnen blijven openhouden. Het mag niet zo zijn dat er geen leerkrachten meer zouden zijn.

Dan kom ik tot de zijinstromers. Op 8 oktober 2020 was er nog een schriftelijke vraag waarbij u niet kon antwoorden op de vraag hoeveel zijinstromers er waren. Nu kunt u dat wel. Is er dan een specifieke methode toegepast om dat te kunnen tellen?

In 2021 was er nog 3,9 miljoen euro over. We hebben dat gezien tijdens de bespreking. Ik wil toch wel wijzen op het feit dat, als we de berekening maken, we meer dan 220 miljoen euro nodig hebben om iedereen de anciënniteit te geven. Laat ons ook eerlijk zijn.

Bovendien – en er is al naar verwezen – waren er in het verleden ook wel opmerkingen van de Raad van State. We kunnen dat niet zomaar naast ons neerleggen.

In elk geval, minister, ben ik blij te horen dat u de ICT-coördinatoren wilt meenemen. Heeft u zicht op de timing? Want we krijgen daar ongelooflijk veel vragen rond.

We willen vanuit onze fractie ook het pleidooi voor een moderner personeelsbeleid binnen het onderwijs nog een keer onderstrepen. Ik heb vandaag een aantal voorbeelden gelanceerd over de bekwaamheidsbewijzen, waar we toch wel even moeten durven naar te kijken. Misschien moeten we dat heilige huisje even openzetten. Het voorbeeld van de mensen die een master hebben die op hetzelfde niveau betaald worden als de kinderverzorger is toch wel heel jammer. Dat is niet uit te leggen. Ik denk dat we dat moeten durven vast te pakken.

In het regeerakkoord staat dat we werk zouden maken van een echt lerarenloopbaandebat. Dat is ook iets dat we schouder aan schouder moeten doen. Sterke schoolleiders blijft voor ons ook een heel belangrijk punt daarin. U gaf aan, minister, dat u werk zou maken van een communicatiestrategie. We kijken alvast heel erg uit naar die beloofde onderwijsambassadeur en wie dat dan zou worden.

De voorzitter: Minister Wetys heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het betreft verschillende elementen. Ik zal het eerst hebben over de uitstroom. We hebben daar wel wat data rond. Een van de meest omvattende onderzoeken werd nog in 2018 door Glorieux en Laurijssen gevoerd. Zij onderzochten op basis van een koppeling van de schoolverlatersdatabank met de gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) hoeveel van de afgestudeerden aan een lerarenopleiding in het beroep stapten en vervolgens uitstroomden. De instroom van die groep in de brede sector onderwijs bedroeg in 2008, vijf jaar na afstuderen, 91 procent voor professionele bachelors kleuteronderwijs, 87 procent bij professionele bachelors lager onderwijs, 75 procent voor professionele bachelors secundair onderwijs en 56 procent voor masters met een specifieke lerarenopleiding (SLO). Dat zijn behoorlijk hoge cijfers. Uiteraard is het altijd mogelijk dat gediplomeerden na hun studies beslissen om voor een andere sector te kiezen, maar in een krappe Vlaamse arbeidsmarkt is het sowieso een opdracht om sterke profielen te vinden en te behouden. Dat heb ik daarstraks al gezegd.

Er zijn ook onderzoeken die peilen naar waarom afgestudeerden niet kiezen voor het onderwijs. Die oorzaken zijn divers en vaak dezelfde als waarom men na verloop van tijd uitstroomt. De jobonzekerheid in het begin van de carrière speelt daar zeker in mee. Het vooruitzicht op korte vervangingsopdrachten werkt vaak ook niet motiverend. Vandaar dat we ook inzetten op maatregelen zoals die versnelde vaste benoeming, het lerarenplatform en de aanvangsbegeleiding.

Recenter onderzoek van Bram Spruyt van de VUB over wat jonge leerkrachten motiveert om in het beroep te stappen en te blijven, wees op de sterke intrinsieke motivatie en de sterke waardering in de maatschappij. Dat is erg belangrijk voor het lerarenberoep. We hebben in onze communicatiecampagne, maar evengoed in onze cao en in de feiten, werk gemaakt van een verbetering van die appreciatie en van de materiële arbeidsvoorwaarden.

De problematiek van de pensioenleeftijd overstijgt mijn beperkte Vlaamse bevoegdheden. Maar het is wel zo dat het in het kader van de bijsprong ideaal is voor gepensioneerde leerkrachten om er partieel enkele uren bij te nemen. Het is echter wel ongelooflijk complex. Er zijn zoveel verschillende situaties dat we eenieder die wil instappen diets moeten maken om vooraf bij de dienst pensioenen te checken wat dat precies betekent. Want er zijn zoveel verschillende consequenties. De éne kan onbeperkt bijverdienen, de andere loopt tegen zo'n verhoging van de fiscaliteit aan dat het absoluut niet de moeite loont. Het is spijtig dat we daar geen vat op hebben. Ik heb gevraagd of we, gelet op de krapte, geen lineaire vrijstelling kunnen voorzien. Dat blijft mijn vraag aan de federale overheid. We zouden voor iedere gepensioneerde leerkracht boven de pensioenleeftijd die wil bijverdienen een vrijstelling willen. Dat zou een leuke zijn. Maar ik begrijp ook dat dat geen evidentie is.

Voor alle duidelijkheid: wij investeren in die bijsprong, vooral om volgend schooljaar die leerachterstand aan te pakken. Dat is goed voor 10 miljoen euro per maand, dus 100 miljoen euro voor het volgende jaar.

Wat ik ook belangrijk vind, is dat we voor de lerarenopleiding bepaalde profielen aantrekken die vandaag ondervertegenwoordigd zijn. In eerste instantie gaat het natuurlijk om een lokaal aanwervingsbeleid en zijn het de directies die aanwerven. Maar dan moeten we vooral beginnen bij de instroom in die lerarenopleiding. Daar kunnen we verhoudingsgewijs ook de grootste winst boeken: bij die groepen in de

bevolking die uitstromen uit het secundair onderwijs en die ondervertegenwoordigd zijn in de lerarenopleiding.

Wat de zijinstroom betreft, staan de middelen inderdaad ter beschikking. Maar ook daar geldt opnieuw dat u als lid van de oppositie ontslagen bent van die verantwoordelijkheid, maar dat wij ervoor moeten zorgen dat we elke euro het meest effectief en productief inzetten. Dan denk ik dat het in eerste instantie productiever is en een groter effect heeft om de lijst met vakken uit te breiden, eerder dan het verhogen van het aantal jaren anciënniteit. Ik begrijp dat wel, net zoals andere ideeën, bijvoorbeeld over masters in het basisonderwijs. Maar daartegenover staat natuurlijk dat je moet zien dat je geen waterbedeffect sorteert, namelijk dat je masters uit het secundair onderwijs aantrekt om de overstap te maken naar het basisonderwijs. Dan heb je natuurlijk niets gewonnen.

Verder wil ik nog het volgende meegeven over een problematiek die ook speelde bij de zijinstroom. Als je de huidige mensen wilt behouden, dan gaat je dat heel veel kosten om de bestaande masters als dusdanig te gaan verlonen. Dan heb je evenwel geen enkele leerkracht gewonnen, maar dan heb je wel heel veel euro's uitgegeven. Net daarom ook hebben we de pijnlijke beslissing genomen om aan leerkrachten die vroeger via de zijinstroom de stap naar het onderwijs hebben gezet, de boodschap te brengen dat dit enkel geldt voor diegenen die sinds vorig schooljaar de stap hebben gezet. Dat klinkt heel erg onrechtvaardig, zeker voor diegenen die onlangs de stap hebben gezet, maar evenzeer voor diegenen die dat tien jaar geleden gedaan hebben. Die mensen zullen zeggen dat dit discriminatoir is. Ja, maar je moet ergens de lijn trekken. Dat doen we net op basis van de afweging wat de meest productieve euro is en waar die ingezet moet worden om dat lerarentekort te kunnen aanpakken. Dan moet je inderdaad soms keuzes maken, en soms zijn die pijnlijk. Maar ik moet wel vaststellen dat we toch doorgeduwd hebben, ook met die zijinstroomregeling. Ik ben blij dat we dat gedaan hebben. Laten we daar verder in instappen, opdat we het aantal knelpuntvakken in eerste instantie verruimen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik kijk even naar het tijdstip en zal geen slotreplik geven.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik zal een korte slotreplik geven. Minister, het is niet vijf voor twaalf. Ik denk dat het op sommige plaatsen, zoals in Brussel, ondertussen al twee over twaalf is. Ik denk dat dat lerarentekort absoluut onze prioriteit moet krijgen in dit parlement. U hebt de mond vol van de kwaliteit van het onderwijs – helemaal terecht. Maar alles begint en eindigt natuurlijk met sterke leerkrachten. We zijn op sommige plaatsen echt aan het afstevenen op een situatie waarbij er straks geen leerkracht meer voor de klas staat. Ik denk dus dat we geen taboes mogen hebben in dit parlement en dat we samen zo constructief mogelijk moeten proberen na te denken over mogelijke oplossingen. Want ik denk dat we allemaal wakker liggen van dat probleem. Volgens ons ligt de oplossing in het nadenken over het uitbreiden van de anciënniteitsregeling, maar zeker ook over het oplossen van het loonverschil voor masters in het basisonderwijs. Dat moet toch op tafel blijven liggen, omdat wij vrezen dat er anders een uitval zal komen van de leerkrachten met een masterdiploma die vandaag al in het basisonderwijs staan. Dat gebeurt trouwens al regelmatig. Maar ook op langere termijn moet die discussie hier inderdaad hoog op de agenda blijven staan, over hoe we de lerarenloopbaan aantrekkelijker kunnen maken. Ik zal niet ontkennen dat u inderdaad al een aantal maatregelen hebt genomen, waarvan er een aantal – zoals de aanvangsbegeleiding – beter zullen werken dan bijvoorbeeld die vaste benoeming na een jaar.

U weet wat wij daarvan denken: dat dat niet de juiste manier is om dit aan te pakken, dat dit het hr-beleid van directies alleen maar complexer zal maken.

En wij blijven dus pleiten voor, in de plaats van wat 'plok plok'-maatregelen, een eerder coherente strategie, waarbij er nu eens echt wordt nagedacht over carrièreplanning van leerkrachten binnen een coherent hr-beleid, zodat zowel startende leerkrachten als leerkrachten op het einde van hun carrière de motivatie blijven vinden om aan de slag te gaan als leerkracht.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik hou het heel kort. Ik ga natuurlijk niet herhalen wat ik al allemaal gezegd heb.

Volgens ons is de jobonzekerheid aan het begin van de onderwijsloopbaan een heel cruciale factor. Minister, er zijn inderdaad wat onderzoekjes geweest, waar u ook naar verwijst, die dat voor een stukje aantonen. Ik zie in de cao XII weinig instrumenten om aan die jobonzekerheid te werken. Er staan wel andere dingen in, onder andere aanvangsbegeleiding – ik heb het ook wel gezien –, meer handen in de klas en dergelijke. Maar die jobonzekerheid, het sprokkelen van uurtjes bij elkaar, jarenlang, is geen leuk perspectief voor jonge mensen die aan hun leven moeten beginnen. Ik hoop dat we de komende maanden en jaren ook op dat vlak stappen vooruit kunnen zetten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.